

БЕЗРЕЙКОВИЙ ТРАНСПОРТ

Безрейковий транспорт, за станом шляху, є відсталою ділянкою народного господарства області. Із загального протягу шляхів в 32,3 тис. клм. шляхи з твердим покриттям становлять всього 997 клм. (3%), профільованих—1758 клм. або 5,5%. Решта шляхів у природному стані.

Щодо вантажопідйомності—мости на шляхах перших трьох класів не повнотою відповідають вимогам тоннажу і встановленим габаритам.

Через брак боротьби за цілковите виконання плану шляхового будівництва, в ряді райвиконкомів використання трудової участі населення на шляхових роботах виконано на 72%.

Із запроектованих за планом брукування на 1933 р. в 30 клм. виконано 14,7 клм. по шляхах перших трьох класів, будівництво дерев'яних мостів виконано на 54,9% і т. інш.

Недовиконання плану капітального ремонту 1933 року відбилося на зношеності шляхів.

Проте, поряд невиконання окремих заходів, цілий ряд районів перевиконали план: так, у Куп'янському районі було проведено профілювання шляхів на відстані 86 клм., побудовано нових мостів понад 600 пог. метр., відремонтовано понад 2 тис. пог. метр. мостів; у Краснокутському районі проведено профілювання 243 пог. метр. і т. інш. Поруч цього в ряді районів, через брак належної уваги райвиконкомів до питань шляхового будівництва, план 1933 року невиконаний, шляхова мережа—в низькому стані (Миропільський, Липово-Долинський, Н. Водолазький та інші райони.)

План 1934 року по шляховому будівництву області накреслює якісні зрушення, що забезпечують поліпшення стану безрейкового транспорту. Загальні асигнування на шляхове будівництво визначаються в 24,6 міл. крб. проти 16,3 міл. крб. фактично освоєних асигнувань 1933 року.

За планом шляхового будівництва на 1934 рік накреслено будувати по області—шляхів з твердим покриттям 58,8 клм., нових мостів 8377 пог. метр. профілювати ґрунтових шляхів 2029 клм., провести поточний і капітальний ремонт 23640 пог. метр. мостів, 339 клм. брукованих шляхів і 11050 клм. ґрунтових.

До важливіших об'єктів шляхового будівництва, передбачених за планом 1934 року, відносяться: шлях Харків—Ростов з ділянкою в межах області 11,87 клм., будівництво нового моста в Ізюмі на 200 пог. метр., будівництво нового моста в Печенегіях на шляху Чугуїв—Куп'янськ в 400 пог. метр., закінчення будівництва моста в с. Бишки на шляху Суми—Гадяч, будівництво нового моста в Ст. Салтові, закінчення моста в Миропіллі на шляху Суми—Миропілля.

В окремих глибинних районах розгортання шляхового будівництва 1934 року значно поліпшує стан мережі на важливіших ділянках з

найінтенсивнішим вантажообігом. Будівництво шляху в Градизькому районі—Градижськ—Пристань—3 км., в Чорнухінському р-ні Чорнухи—Городище,—забезпечить вихід великої кількості вантажів до річок, що є основними транспортними артеріями даних районів.

Значними темпами розгортаються будівельні роботи на ділянці Куряж—Вільшани в 17,7 км. шосе, що повинні бути закінчені 1933 р.

Обсяг капітальних робіт по шляховому будівництву 1933 року гостро ставить питання про потребу значно поліпшити організацію робіт по всіх районах області.

План 1934 року накреслює організувати по всіх районах райшлях-транси, що дасть змогу ліквідувати знеосібку, яка спостерігається в керівництві шляховим господарством в окремих районах області.

Розв'язання основних завдань плану шляхового будівництва 1934 року має стояти в центрі уваги всіх районних виконавчих комітетів і організацій, що провадять шляхове будівництво.

члв. 1966

ЗВ'ЯЗОК

Підсумки робіт 1933 року. В галузі посилення зв'язку 1933 р. проведена значна робота, що забезпечила обласним і районним організаціям чіткіший безперебійний зв'язок з низовими партійними, радянськими й господарськими організаціями.

Пошта. 1933 року встановлено щоденний рух пошти від райцентрів до всіх сільрад. Всю низову поштову мережу перебудовано з тим, щоб кореспонденція з політвідділів до виробничих осередків та зворотня кореспонденція приставлялась за один день. Під час польових робіт кореспонденцію і пресу приставляли безпосередньо на поле. Організований авіозв'язок з 39 глибинними районами області. Організований міжрайонний зв'язок у 50 районах протяженням—1268 клм. Кількість кінно - поштових станцій зросла з 23 на 1/І 1933 року до 63 на кінець року.

За рахунок мобілізації внутрішніх ресурсів, за активної допомоги обласних і районних партійних і радянських організацій—значно поширена переобладнована мережа телефонного зв'язку.

Телефон. Проведено 100%-ву телефонізацію політвідділів МТС і радгоспів, телефонізовано 200 сільрад, що підвищило відсоток телефонізованих сільрад області з 68 до 79%. Побудовано 1020 клм. ліній і підвищено 1750 клм. дротів для низової телефонізації.

1933 року організований новий двобічний вид зв'язку з районами, для чого побудовано 147 клм. ліній і підвищено 593 клм. дротів.

Монтована місткість місцевих телефонних мереж зросла з 9624 номерів до 10942, або на 13,7%, в т. ч. на низовому телефонному зв'язку на 31%. 1933 року переобладновано 10 районних телефонних станцій з влаштуванням нових комутаторів і переустаткування мереж. Разом по районах області встановлено 21 новий комутатор загальною місткістю 1600 номерів і 15 номерників загальною місткістю 220 номерів. Заготовлено й поставлено 500 телефонів.

Радіо. Чималу роботу проведено щодо радіофікації. 1933 року радіо широко ввімкнулося в обслуговування с. г. кампаній. Надіслано на поле 374 радіопересувок, відремонтовано 435 ефірних установок, виготовлено для політвідділів 75 радіопересувок. Вельми цінний досвід використання радіо для зв'язку райцентра з нетелефонізованими сільрадами проведено в Лубенському районі. За активної підтримки районних організацій Лубенський радіовузол встановив радіотелефонний двобічний зв'язок на коротких хвилях з 11 сільрадами й однобічний з 55 сільрадами.

Загальний розмір капіталовкладень в низовий зв'язок 1933 року становив 1641,8 т. крб проти плану в 783,4 т. крб.

Перевиконання плану сталось коштом асигнувань місцевого бюджету на будівництво низової мережі порядком мобілізації внутрішніх ресурсів.

План 1934 року. Поряд досягнень і позитивної роботи 1933 року слід відзначити основні дефекти зв'язку, що їх належить ліквідувати 1934 року. З них найважливіші: зношеність телефонного обладнання, недостатність розвитку низової телефонної мережі, перевантаженість телефонних дротів на сільських зв'язках, наявність в ряді районів кількох сільрад на одному проводі, — більшість рад мають однодротовий зв'язок; місткість місцевих телефонних станцій недостатня.

План на 1934 рік передбачає:

Щодо поштового зв'язку: збільшення мережі поштових підприємств на 2,6%, загального протяження трактів на 2,8%, збільшення протяження автотрактів на 164%. Збільшення кількості автомашин, велосипедів, кінно-поштових станцій (з 400 до 500).

Збільшення транспортних коштів дасть змогу поліпшити перевезення пошти по трактах.

Щодо розвитку міських телефонних мереж — задача в експлуатацію реконструйованої телефонної мережі в Полтаві на 1000 номерів і в Ізюмі на 300 номерів.

Протягом року будуть перебудовані з влаштуванням нових комутаторів станції в таких районних центрах: Барвенково, Валки, Диканька, Драбово, Золочів, Козельщина, Кишеньки, Краснопілля, Оболонь, Олексіївка, Онопрівка, Опошня. Крім того, буде почато роботи щодо перебудови на центральну батарею телефонної станції в Сумах.

Монтована місткість всіх телефонних станцій 1934 року становитиме 13245 номерів, що дає зріст порівняно до 1933 року на 20,1%.

1934 року продовжуватиметься роботи по будівництву двобічного зв'язку, що дасть змогу всім райцентрам області брати активну участь у закритих перекликах. Накреслено також охопити двобічним зв'язком політвідділи МТС і радгоспів.

Всього для двобічного зв'язку 1934 року збудують ліній 90 кілометр.

За планом будівництва низової телефонної мережі передбачено телефонізувати 125 сільрад, 32 новоорганізованих МТС і 70 радгоспів. Телефонізація сільрад, як і 1933 року, провадитиметься коштом мобілізації внутрішніх ресурсів і децзаготівель.

Фінансування телефонізації сільрад розміром 500 тис. крб. провадиться з коштів бюджету області.

На кінець 1934 року відсоток телефонізованих сільрад збільшиться до 87,1% проти 79% на початок року. Протяження ліній низового зв'язку збільшується порівняно до 1933 року на 16,5% і протяження дротів на 28,8%.

Радіотрансляційній мережі приділяється велика увага в плані на 1934 р. Накреслено побудувати трансляційні вузли, довівши їх кількість до 100% охоплення всіх районів. Ці роботи буде проведено в Козельщині, Липцях, Нехворощі, Оболоні, Печенігах, Чорнухах.

Буде реконструйовано — з установою потужішої апаратури — трансвузли в 23-х районах.

Сумарна потужність всіх трансвузлів області збільшується 1934 р. на 21% — з 2276 ват до 2755 ват. Кількість трансляційних точок на кінець року становитиме 32,2 тис. номерів, приріст порівняно до 1933 р. — 45%.

Відповідно до зросту культурного й матеріального рівня трудящих міста й села, на 1934 рік запроектовано значне дальше зростання продукції зв'язку.

Кількість вихідних листів і карток, порівняно до 1933 року, зростає на 36%, посилок на 17%, періодичних видань на 28,2%.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

1933 рік став переломним для сільського господарства області.

Область вийшла з прориву 1931-32 року, подолано відставання сільського господарства і утворено потрібні передумови для його дальшого успішного розвитку.

Особливих успіхів досягнуто 1933 року у виробництві зернових культур. В наслідок господарювання 1933 р. колгоспи достроково виконали план хлібоздачі, забезпечили себе насінням та колгоспників високою оплатою трудодня, утворено міцний фундамент для здійснення гасла т. Сталіна про перетворення колгоспів на більшовицькі та колгоспників на заможних.

Водночас, по технічних культурах, особливо по провідній в області культурі—цукровому буряку—і по тваринництву в цілому наслідки 1933 року залишалися незадовільними.

Це висуває, як одне з головніших виробничих завдань 1934 року—поряд закріплення досягнутих 1933 року врожаїв зернових культур і дальшого їх підвищення,—забезпечити високі врожаї технічних культур, в першу чергу цукрового буряку, забезпечити і розвиток тваринництва.

Успішне розв'язування цих складних завдань можливе лише на шляхах боротьби за високі якісні показники всіх галузей сільсько-господарського виробництва, що й покладено в основу плану сільсько-го господарства на 1934 рік.

Харківська область має для цього всі потрібні передумови.

Соціалістичний сектор сільського господарства—радгоспи і колгоспи—посідає 88,4% всієї землі, що є в обробітку; колгоспи об'єднують 77,9% всіх селянських господарств з 89,3% всіх польових земель селянського користування; з усіх колгоспів 95,8% перебувають на статуті с. г. артіль і 4,1%—с. г. комуни; близько 70% всієї орної землі колгоспів обслуговується МТС.

З цим сполучається друга важливіша передумова—висока технічна база сільського господарства області.

Тракторний парк МТС і колгоспів поза МТС на 1/1-1934 р. досягає 5276 тракторів (проти 3286 на 1/1-1933 р.) і радгоспів системи Наркомрадгоспів, Наркомзему і Наркомпостачу 2218 тракторів; автомобілів вантажних відповідно—1047 (проти—465 на 1/1-33 р.) і 455, легкових—119 (проти 4-х) і 139, комбайнів—130 (проти 4-х) і 173, молотарок складних напівскладних—5462 і 476, двигунів 4216 і 424; машино-тракторних майстерень є 24, пунктів електромолотьби—174.

Гостро змінилась численність осіб, що обслуговують матеріально-технічне озброєння сільського господарства. По машино-тракторних станціях разом персоналу на 1/VIII—1932 р. було 3.411 чол.—це число до 1/XI—1933 р. було доведено до 8.746 чол.

Організація політвідділів, значне зміцнення активу в колгоспах, посилення села робітниками, підготовка масових кадрів, перебудова методів керівництва,—це третя передумова для успішного розв'язання поставлених якісних завдань.

Засівплоща. Загальна засівплоща 1934 р. (включаючи озимий посів 1933 р.) по колгоспах і одноосібних господарствах становитиме 3.937 тис. га проти 4.034 тис. га 1932 року.

Відповідно до основного завдання 1934 року—забезпечення якісних показників,—в першу чергу підвищення врожайності,—запроектовано порівняно до 1933 р. поширити в півтора рази площу незайнятих парів: цим і пояснюється скорочення засівної площі.

Тов. Сталін, у своїй історичній звітній доповіді на XVII з'їзді, аналізуючи дані про динаміку засівплощ, відзначив, як, єдино правильну лінію в сільському господарстві—лінію на відмову від огульного розширення площ до поліпшення обробітку землі, до вкорінення правильної сівозміни і пару, до піднесення врожайності і, якщо цього вимагатиме практика,—до тимчасового скорочення існуючих засівних площ.

Проте, при скороченні загальної засівної площі, водночас забезпечується і позитивна зміна в складі культур в напрямі поширення посівів пшениці в першу чергу озимої (на 10,1%), бобових зернових (удвічі), картоплі (на 53%), овочів (на 10,1%) і що особливо важливо з погляду розвитку тваринництва—кормових культур (на 71,1%).

Щоб забезпечити ретельний обробіток і уборку технічних культур для одержання кращого врожаю,—запроектовано для ряду районів, де за минулих років було припущено надмірну перевантаженість цими трудомісткими культурами, скорочення посівів на 73,5 тис. га, зокрема, цукрового буряку на 17 тис. га, коноплі—8 тис. га, соняшника—13 т. га і махорки—1,4 т. га.

Питома вага колгоспів у всій селянській засівній площі зростає до 86,0% проти 83,0 1933 р., а питома вага колгоспів, що їх обслуговують МТС, у засівній площі всіх колгоспів до 80,6% проти 63,7% 1933 року.

Врожайність основних культур у колгоспах запроектована вище ніж 1933 року, зокрема, зернових: озимої пшениці—14 цнт. або вище на 1 цнт., озимого жита—12 цнт. або вище на 1,5 цнт., ячменю—12 цнт. вівса—11 цнт. Але особливо значне підвищення накреслено для круп'яних, зокрема, проса—10,5 цнт. проти 6,8 цнт. 1933 р. і для технічних, зокрема, цукрового буряку—120 цнт. проти 70 цнт. і для картоплі 90 цнт. проти 60 цнт.

Щоб дістати 1934 року запроектовані врожаї, треба здійснити складний комплекс агротехнічних, організаційних та інших заходів.

Агротехнічні заходи. Зяблева оранка, що є одним з найважливіших чинників підвищення врожайності—проведена за станом на 25/XI на площі в 808 тис. га проти 568 тис. га 1932 р. або більше на 42%; з них у колгоспах 756,4 т. га, проти 446,3 тис. га, або більше на 69,3%.

Крім безпосереднього значення зяби, як агротехнічного заходу, треба мати на увазі послаблення, у зв'язку з цим, напруги з весняною оранкою, що забезпечить раніші строки закінчення сіву й обробітку, що правитиме за вирішальний чинник врожайності.

Засів озимих сортовим насінням проведений 1933 р. на 36,3% площі колгоспів, цебто, більше ніж 1932 року на 30%; засів ярих зернових запроектований на 75,7% більше, ніж 1933 р. з розрахунком довести питому вагу посіву сортовим насінням до 33,0%, проти 18,4% 1933 р. і соняшника до 40,5% проти 18,9%.

За планом передбачений засів виключно очищеним, протруєним і перевіреним на всхожість посівматеріалом за повними нормами висіву, зокрема насіння цукро-буряку, повинно бути зі всхожістю не менше 75%.

Угноєння запроектовано відповідно до запасів гною, в колгоспах і у колгоспників, в першу чергу під озиму пшеницю, цукровий буряк і городні культури.

Мінеральним добривом забезпечується всі посіви цукрового буряку, зокрема суперфосфатом на 100% площі, посіви махорки й коноплі на 40% суперфосфатом, сільвінітом і сульфатоамонієм.

Посів яровізованим насінням збільшується порівняно до 1933 року майже вдвічі (70 тис. га, проти 36,7 т. га), кількість протруєного насіння зростає на 68,1%, боротьба з шкідниками зерна й цукрового буряка накреслена на всіх заражених і загрозливих щодо появи шкідників площах.

Особливе значення надається боротьбі з сорняками, зокрема, полотно зернових повинно бути проведено обов'язково на всій площі засіву, крім віки-вівса на зерно і гречки, при цьому площа, що їй належить прополоти, зростає проти 1933 року удвічі, досягаючи 2300 тис. га проти 1175 тис. га.

Величезної ваги набирає запровадження правильної сівозміни. 1934 року всі колгоспи повинні сіяти в полях сівозміни. Відповідно до цього, за планом землевпорядження передбачено закінчити нарізку полів сівозміни і бригадних участків на площі 1,540,3 тис. га, в т. ч. виправлення полів сівозміну в тих випадках, де були припущені в минулому прикрі помилки, як - от: запровадження міжколгоспних сівозмін і т. інш.

Впорядкування землекористання, надання йому сталості буде важливішою передумовою для успішного розгортання заходів підвищення врожайності.

Щоб забезпечити високий урожай озимих посіву 1934 року (на 1935 р.) проектується зріст площі незайнятих парів у колгоспах — на 54,3%: з 235,7 тис. га 1933 року до 362,7 тис. га 1934 року, що становитиме 23,3% всієї площі озимих культур.

Проте, за головніший і вирішальний чинник підвищення врожайності править своєчасність і ретельність проведення всіх польових робіт, починаючи з передпосівного обробітку й закінчуючи уборкою. Уже 1933 року яровий сів в області був закінчений раніш, ніж 1932 року, на 10 день, а сів цукрового буряку на цілий місяць; проте, строки минулого року були теж незадовільні: так сівбу ярих закінчено 15 червня, цукрового буряку — 20 травня, між тим ряд районів закінчили сівбу ярих 20 травня (Лозова, Градижськ, Кремінчук), посів цукрового буряку за 8—10 день (Вовча, Золочів, Карлівка). Дальше скорочення середніх строків сіву по області повинно стати одним з центральних практичних завдань на 1934 рік.

Теж саме стосується підйому парів, шаровки, проривки й перевірки буряку, полотна всіх інших культур і, нарешті, уборки.

Енергетична база. Одним з вирішальних матеріальних чинників, що визначають своєчасність і короткі строки польових робіт, є забезпеченість тягловими ресурсами й сільсько-господарськими машинами.

1934 року організується в області 20 МТС до весни, з них 10 нових і 10 порядком розукрупнення наявних, і 26 в II і III кварталах, з них нових 13 і 13 порядком розукрупнення. Відповідно до чого кількість МТС в області зростає на 1/І—1935 р. до 151 проти 105 на 1/І—1934 р. Зріст на 43,5% числа МТС дозволяє охопити

нову велику кількість колгоспів і забезпечити їх обслуговування тракторами й складними машинами.

Щоб поповнити тяглові ресурси МТС в 1934 р., завозиться 2900 тракторів проти 1990 в 1933 році, в наслідок чого кількість тракторів на 1/І—1935 р. зростає до 7780 загальною потужністю 111,3 тис. НР або більше на 44,6%. Питома вага тракторів ХТЗ і СТЗ 15 НР на 1/І—1935 р. досягає 79%, а „фордзонів“ знижується до 9%.

Крім того, по радгоспах системи трестів НКрадгоспів, НКзему і НКлостачу завозиться 531 трактор потужністю 8460 НР, в наслідок чого тракторний парк на 1/І—35 р. становитиме 2488 тракторів загальною потужністю 38,4 т. НР. Робочих коней завозиться в колгоспи та радгоспи ВРП—4500.

Зростає кількість вантажних автомашин у МТС до 1496 проти 1031 на 1/І—1934 року, а в радгоспах відповідно до 552 проти 455.

Кількість комбайнів зростає в МТС майже вчетверо—з 130 до 510 і в радгоспах з 173 до 192; значно більшає забезпеченість молотарками й двигунами.

Нарешті, пункти електромолотьби в колгоспах збільшуються з 179 до 302.

Таке велике збільшення енергетичних ресурсів має значною мірою забезпечити виконання с. г. робіт за оптимальніших строків, з високими якісними показниками (глибока оранка, чистота обмолоту і т. інш.). Проте все це можна здійснити лише за рішучого поліпшення експлуатації тракторного й машинного парку, гострого підвищення ефективності роботи тракторів, складних машин і електроустановок.

1933 року тракторний парк працював лише на 43,6%. Основна причина перестоїв—несправність трактора. Це обумовлено, значною мірою, низькою якістю капітального й середнього ремонту, браком планово-попереднього ремонту, низькою кваліфікацією трактористів, бригадирів і механіків і що найголовніше, поганою організацією праці тракторного парку, браком правильного графіка, твердого режиму в роботі, невмілого сполучення роботи трактора й коня. Теж саме стосується роботи комбайнів, де питання з кадрами стоїть ще гостріше.

Рішуче усунення цих організаційних хиб і високоякісне підготування масових технічних кадрів має утворити всі умови для ефективнішого використання матеріально-технічної бази.

Відповідно до цього, 1934 року буде підготовлено по МТС 5020 і перепідготовлено 3360 трактористів, 980 тракторних бригадирів, 508 механіків, 725 комбайнерів, 1340 шоферів, 642 машиніста, 725 штурвальних і т. інш., що повинно повністю забезпечити потребу колгоспів області.

Городництво і плідівництво на 1934 рік запроектовано із значним зростом порівняно до 1933 року, а саме: площа посіву овочів має зрости на 5% (165 тис. га проти 157,3 тис. га), посадка садів майже у 3 рази (7500 га проти 2898 га 1933 року),—в тім числі на садибах колгоспників 1500 га, а ягідників на 17,7% (580 га проти 493 га 1933 року).

Тваринництво. Тов. Сталін, у своїй доповіді на XVII з'їзді партії, аналізуючи рух поголів'я худоби по СРСР, зробив такі висновки: „по поголів'ю худоби ми маємо за звітний період не піднесення, а все ще триваючий підупад в порівнянні з довоєнним рівнем. Очевидно, що найбільша насиченість тваринницьких галузей сільського господарства крупно-куркульськими елементами, з одного боку, і по-

силена куркульська агітація за убій худоби, яка мала сприятливий ґрунт в роки реорганізації, з другого боку — знайшли своє відбиття в цій таблиці“.

Якщо 1933 рік „є переломним роком у розвитку зернових і технічних культур“, то „1934 рік повинен і може стати роком перелому до піднесення в усьому тваринницькому господарстві“ (з доповіді т. Сталіна на XVII з'їзді).

Зріст поголів'я. Основне й важливіше завдання зберегти і забезпечити зріст поголів'я. Проведений оборот стада показує змогу уже 1934 року дійти гострого зросту поголів'я продукційної худоби, зокрема, а) по великій рогатій худобі на 40,9% (по колгоспах, у колгоспників і одноосібників) і на 32,3% в радгоспах систем НКрадгоспів, НКзему і НКпостачу, в тім числі корів відповідно на 7,4% і 9,8%; б) по свинях — на 76,5% і 44,3%; в) по вівцях на 29,7% і 39%.

Зріст поголів'я коней, запроєктований на 12,2% з урахуванням завозу коней, робочої худоби переселенців та інш.

Основною умовою досягнення таких наслідків має стати боротьба за збереження молодняка, за гостре скорочення відсотку падіжу й примусової прирізки.

Відповідно до директив ЦК ВКП від 26/III—1932 року про те, „щоб у кожного колгоспника була своя корова, дрібна худоба і птиця“, і постанови ЦК ВКП від 14 серпня 1933 року про допомогу „безкорівним колгоспникам придбати корови“ — значно виростає поголів'я всіх видів худоби у колгоспників, зокрема великої рогатої худоби: з 326,7 тис. на 1/I—1934 р. до 496,4 тис. на 1/I—1935 р., свиней з 82,3 тис. до 243,8 тис. і овець з 35,2 тис. до 63,2 тис.

Виходячи із вказівок т. Сталіна в його промові на I-му Всесоюзному з'їзді колгоспників - ударників від 19 лютого 1933 року про те, „що мине ще рік — два і ви не знайдете жодного колгоспника, в якого не була б своя корова“, за планом передбачається ряд заходів щодо придбання для колгоспників телиць з тим, щоб уже 1935 року щільно підійти до повної ліквідації безкорівності серед колгоспників.

Всього належить передачі колгоспникам 1934 року 150 тис. телиць, в тім числі за рахунок середобласних ресурсів 105 тис. і шляхом завезення з інших областей 45 тис. шт. Контракція і купівля телиць у колгоспників і одноосібників має дати 85 тис. телиць; передача телиць з МТС досягає 14 тис. і з усупільненого стада колгоспів, що не мають МТФ, — 6 тисяч.

Придбання колгоспниками свиней має йти за рахунок організованої купівлі ними поросят у колгоспах 146 тис. штук, в тім числі на свиновод. колгосптоварфермах 115 тис. і в свинарських радгоспах області — 63 тис. шт. Нарешті, відпуск колгоспникам на вирощування ягнят запроєктовано з колгоспів розміром 13 тис. шт., в тім числі 6 тис. з вівчарських товарових ферм.

Зріст поголів'я в колгоспно-товарових фермах іде, головню, коштом маточного складу стада з тим, щоб КТФ правили за джерело постачання колгоспникам молодняка для вирощування: так, відповідно до вікового складу стада число корів у КТФ зростає на 61,1% за загального зросту поголів'я великої рогатої худоби на 12,3%, свиноматок на 60,0% за загального зросту свиноного поголів'я на 11,6%, вівцематок на 20,4% при 11,5%.

Кормова база. Один з важливіших чинників, що вирішує проблему тваринництва, це стала кормова база. Високий збір зернових культур і сіна 1933 р. утворив значні кормові ресурси для тваринництва. Запроєктовано на 1934 рік дальше підвищення вро-

жайності, краще проведення уборки так сіна, як і зернових кормових культур за умови поширення посівів цих культур порівняно до 1933 року на 71,1%. Це повинно забезпечити дальше зростання кормових ресурсів.

Боротьба за високий врожай має розв'язати кормову проблему — складову частину всієї тваринницької проблеми. Рациональне збереження кормів і рациональне їх витрачання повинні йти поруч високого збирання кормових ресурсів.

Кадри. Виконання завдань з тваринництва значною мірою залежить від наявності кадрів, підготовлених для ведення великого складного тваринницького господарства. 1934 року підготовлюється: доярок — 1617, свинарів — 1693, телятниць — 795 і чабанів — 455, що все ж недостатньо для задоволення потреб колгоспного тваринництва.

Племінна справа. Питання якості тваринництва вимагають правильної постановки й розвитку племінної справи. А втім, ця ділянка роботи в галузі тваринництва була найзанедбанішою. Так: племінних колгоспних ферм великої рогатої худоби, частково оформлених договорами й апробованих інспектурою держплемкниги (Київ і Харків) нараховується по області на 1/І — 1934 р. 32 і з загальним поголів'ям 2510, в т. ч. маток 1177. Переважною породою є для північно-східної частини області — б. Сумська округа (швицька) — (9 ферм 1106 голів, в т. ч. маток 498 або 42,3% всіх маток на племінних фермах області), для південної степової — сіроукраїнська (6 ферм), для західної частини — б. Полтавської і сусідніх округ — сіментали (11 ферм), для Харківського та інш. районів — червоно-німецька (6 ферм).

За планом 1934 року зріст поголів'я на цих фермах становитиме 946 голів або 37,8%, в т. ч. маток 300 шт. (1477 проти 1177 на 1/І — 1934 року). Продукція цих ферм для продажу обчислена розміром 56 бугаїв, 412 бичків і 20 теличок.

Крім того, накреслюється 1934 року відібрати додатково нових 23 племінних ферм.

Племінних свинарських ферм, також частково оформлених договорами і апробованих ДПК (Полтава) нараховується в 17 районах області 30 з поголів'ям свиней білоанглійської породи — 1734, в т. ч. маток 908. За планом на 1934 р. поголів'я цих ферм на 1/І — 1935 р. зростає до 1804, в тім числі маток 1124. Планове завдання щодо продажу продукції становить 1685 хряків, 1655 свинок.

Нарешті, племінних вівчарських ферм нараховується по області в 9 районах — 11 з поголів'ям на 1/І 1934 р. 1850 шт., в т. ч. маток 1275. 1934 року організовується додатково 9 ферм з поголів'ям 1200 шт., з тим, щоб на 1/І — 1935 р. загальне поголів'я на всіх вівчарських товарових фермах зростає до 3729 голів, в т. ч. маток 2234. За породним складом ферми розподіляються так: сокольської — 13 (разом з 9 новими) в Кишеньківському та Кобеляцькому районах і 7 каракульської в районах Онопрієвському, Ново-Георгієвському, Миргородському, Красноградському, В.-Багачанському і Драбівському.

Парувальна кампанія, що є важливішою кампанією, яка розв'язує питання зросту поголів'я й якості його, проходила останніх років незадовільно. Основною причиною було недовисоцінування місцевими органами всієї ваги цієї кампанії, в наслідок чого не використовувались повністю плідники і значна частина маток лишалася непокритими.

Крім того, розміщення мережі парувальних пунктів не відповідало потребам окремих районів і сел. Плідників недостатньо, а наявний склад значною мірою не відповідає вимогам щодо породи, віку й продуктивності.

Загальний контингент маток, належних паруванню протягом 1934 року, становить (в тис. голів).

Сектори	Коні	Велика рогата худоба	Свині	Вівці
Колгоспи	138,8	73,9	60,7	66,5
В т. ч. товарні ферми	4,6	59,8	48,0	46,3
Колгоспники	—	257,6	14,7	27,7
Одноосібники	28,8	60,8	2,9	7,2
Разом	167,6	392,3	78,3	104,

Парувальний контингент розрахований:

По конях: а) 90% всіх кобил, старших за 3 роки.

По великій рогатій худобі: а) всі корови, б) всі нетелі ст. 2-х років, в) всі телиці від 1 до 2 років і г) 35% телиць віком від 6 міс. до 1 року за станом на 1/І-1934 р.

По свинях: а) 50% наявних на 1/І 1934 р. дорослих свиноматок, б) 10% наявних дорослих свиноматок, що дадуть ранні опороси й встигнуть бути покритими до 1/VI-1934 р. і дати 1934 року другий опорос, в) 20% всіх наявних на 1/І-1934 р. підсвинків - свинок; г) 75% планового поголів'я маток на кінець 1934 року (для одержання опоросів).

По вівцях — вся наявність маток на осінь 1934 р.

Купівля племінних плідників для колгоспно-товарових ферм запроєктована коштом кредиту такою кількістю:

Жеребців	72 шт.	Кредит	215 т. крб.
Бугаїв	55 "	"	55 " "
Бичків	860 "	"	206 " "
Хряків	2600 "	"	179 " "
Баранів	500 "	"	18 " "
Разом	—		673 тис. крб.

Дрібні види тваринництва. Птахівництво, обслуговується лінією Облікубатора, показує за 1933 рік вельми незадовільні наслідки реалізації, планових завдань.

З 18 інкубаторних станцій працювало фактично 15, проінкубовано яєць 441,2 тис. штук або 22% плану, одержано курчат 205,2 тис. або 20%. Скорочений план формування стада на 1/І-1934 р. недовиконаний на 18,9 тис. голів, на 1/І-1934 р. в колгоспно-птаховничих фермах району діяльності інкубаторних станцій є кур — 75,4 тис., з них породних 9,1 тис. або разом 13%.

Для розвитку птахівництва 1934 року, у зв'язку з високим урожаєм на зерно 1933 року, є всі умови.

Потрібно використати повністю наявну потужну технічну базу: 18 інкубаторних станцій, 419 дрібних інкубаторів, фабрику батареїного вирощування курчат.

На 1934 рік за планом передбачається закладання по інкубаторних станціях 1.400 тис. шт. яєць або в 3,5 разів більше в порівнянні з 1933 р., з виводком курчат 756 тис. шт., або майже вчетверо більше, і по дрібних інкубаторах 520 тис. шт. яєць з виведенням 260 тис. штук курчат.

Формування стада запроектовано по 367 птахофермах інкубаторних станцій кількістю 155,5 тис. кур до 1/І 1935 року проти 75,0 тис. голів на 1/І-1934 року в т. ч. племінних в 4,5 разів (43 тис. проти 9,6 тис.), крім того, гусей до 9,6 тис. проти 5,8 тис. і качок 15,1 тис. проти 6,1 тис.

Разом же по області завдання з формування стада птиці на 1/І-1935 року досягає 272 тис. кур, 14,7 тис. гусей і 25,3 тис. качок.

Розвиток птахівництва в колгоспників і одноосібників 1934 року запроектований з розрахунку посадки пересічно однієї насідки на двір і надання колгоспникам одноденних курчат кількістю 273,4 тис.

Кролівництво в колгоспно-товарових фермах за станом на 1/VIII-1933 року (пізніших відомостей нема) обчислювалось поголів'ям в 32,0 тис. шт. дорослих кролів і 23,4 тис. молодняка в 566 фермах, з яких племінних 14 ферм з поголів'ям 1307 штук дорослих кролів і 79 репродукторів—ферм з поголів'ям 6849, основна ж частина ферм були м'ясошкірні.

За планом на 1934 рік передбачається велике поширення індивідуального кролівництва в колгоспників і одноосібників, з доведенням на 1/І-1935 року кадрового поголів'я у них до 200 тис. кролів.

Значну частину кролеферм реконструюється в напрямку збільшення їх ролі, як племінних господарств і репродукторів для виробництва вихідного матеріала для постачання колгоспникам і одноосібникам. Відповідно до цього, число племінних кролеферм зростає вчетверо; з 14 до 56 на 1/І-1935 р., репродукторів у два рази: з 79 до 170; кадрове поголів'я цих двох категорій ферм становитиме 50% всього кадрового поголів'я всіх ферм проти 20% на 1/VIII-1933 року.

З бджільництва планове завдання полягає в доведенні числа сімей до 251,7 тис. проти 205,5 тис. на 1/І-1934 р. (зріст на 22,5%), в т. ч. по колгоспах 190,6 тис. проти 157 тис. і в колгоспників та одноосібників—61,1 тис. проти 48,5 тис.

Ветеринарне обслуговування. Основні завдання в галузі ветеринарії полягають в укомплектуванні наявної ветмережі кваліфікованими кадрами, в підготовці у колгоспах кадрів ветсанітарів, в додатковому будівництві важливіших приміщень при ветпунктах, в організації ветпостачання.

1934 року має бути здійснена велика програма ветбудівництва: нового, добудови і доукомплектування, в т. ч. головних корпусів 18, заразних відділів—28, сапних ізоляторів—26, газових камер—49 і лазень-сушарень 57.

Ветеринарна мережа, що нараховує на 1/І-1934 року 237 лікарських і 154 фельдшерських участків, зростає 1934 року на 6 лікарських і 19 фельдшерських участків.

Основним завданням 1934 року є не поширення мережі, а укомплектування наявної кваліфікованим персоналом. Загальна потреба у ветлікарях становить 335 чол., є лише 200 чоловіка. Доукомплектування має відбутись за рахунок тих, що скінчили ветвиші, крім цього треба запрошувати з інших областей і висувати досвідчених ветфельдшерів на лікарські участки.

Розв'язання тваринницької проблеми в розрізі рішень XVII партз'їзду вимагає додатково переглянути і доопрацювати план з тваринництва, особливо в частині роботи земельних органів, маючи на увазі гостру критику тов. Сталіна: „Можна подумати, що наші земельні органи проявляють гарячкову діяльність по ліквідації кризи тваринництва, що вони підіймають тривогу, мобілізують працівників і беруть на приступ проблему тваринництва. На жаль, нічого

подібного не відбулося і не відбувається... Справу тваринництва повинні взяти в свої руки вся партія, всі наші працівники, партійні і позапартійні, маючи на увазі, що проблема тваринництва є тепер такою ж самою першочерговою проблемою, якою була вчора вже з успіхом розв'язана проблема зернова“...

Капіталовкладення. Загальний план капіталовкладень у сільсько-господарство області складений цілком відповідно до виробничих завдань і відбиває упор на якісні показники: на підвищення врожаю і на розвиток тваринництва. Капіталовкладення йдуть лінією радгоспів, МТС, колгоспів і загалом становлять 71,0 міль. крб., урахувавши по радгоспах тільки радгоспні системи НКрадгоспів, НКзему і НКпостачу без грошової і натуральної участі колгоспів, і 93,6 міль. крб. з урахуванням останньої.

Найбільша сума капіталовкладень скеровується лінією МТС — 40,5 міль. крб., що характеризує величезну допомогу держави по утворенню нової енергетичної бази і поліпшенню всебічного організаційно-господарського обслуговування колгоспів.

З цієї суми понад половину — 23,1 міль. крб. становлять вкладення безпосередньо в поповнення тракторного парку, автотранспорта, с. г. машин; 4,3 міль. крб. йде на ремонт. Вся сума вкладень в енергетику досягає 30,7 міль. крб. або 75,8%. На виробниче будівництво виділяється лінією МТС 8,7 міль. крб., в тім числі 977 тис. крб. на перехідне будівництво, при чому 5,5 міль. крб. йде на будівництво й укомплектування МТМ і 434 тис. крб. на пересувні майстерні. Це утворює потужну базу для виконання так великого й середнього, як і біжучого планово-попереднього й польового ремонту, і тим самим сприяє значною мірою усунуванню головних причин перестойів тракторного парку.

Чималі кошти вкладається в будівництво машинних сараїв, а також склепів зберігання мінеральних добрив — 1,5 міль. крб., що забезпечує схованість с. г. реманенту й мінеральних добрив.

З окремих об'єктів будівництва слід відзначити: будівляння 28 МТМ, 20 автогаражів, 58 машинних сараїв, 32 льохи для пального, 42 склепа для мінеральних добрив і 12 агрохімічних лабораторій.

Ці числа яскраво свідчать про властивості плану 1934 року — плану могутнього будівництва МТС, зросту енергетичних ресурсів, високої техніки й забезпечення для МТС належних матеріальних умов для правильної високоефективної праці.

Капітальні видатки в колгоспах запроектовані в сумі 21,8 міль. крб., в т. ч. кредиту 2,1 міль. крб. і участь колгоспів грошима і натурою — 19,7 міль. крб.

Крім цих сум відпускається лінією банку операційні кошти в сумі 3,5 міль. крб. (з відповідною часткою участі колгоспів грошима і натурою — 2,9 міль. крб.) на насінньовиробництво, землевпорядкування, купівлю машин і завезення добрив.

Отже, загальна сума вкладень по колгоспах становитиме 1934 року 28,3 міль. крб., в т. ч. 5,7 міль. крб. коштів банку і 22,6 міль. крб. — колгоспів.

Порівняно до 1933 року капіталовкладення в колгоспах в частині кредиту банка зростають на 976,5 тис. крб. або 84,2% (2.139,0 тис. крб. проти 1.162,5 тис. крб.)

Відповідно до завдань, що стоять 1934 року в галузі тваринництва, зростання кредитів лінією МТФ становить 31,5%, СТФ — 7,4%, ВТФ — 128,6%, конеферм — 60% і т. інш. Нові кредити виділяється на ставкове господарство, осушення, коноплярство (сушилки) і тютюнництво.

Капіталовкладення в колгоспних товарових фермах йдуть переважно на будівництво, зокрема, приміщень для худоби, ветсанітарних об'єктів, на обводнення ферм, а також на придбання племінної худоби: так, з 3,184 тис. крб. капіталовкладень в МТФ на купівлю племінного матеріалу припадає 1,191 т. крб. або 37,5%, а решта суми або 62,5% — на будівництво; з 3,698 тис. крб. вкладень в СТФ на купівлю племматеріала 485 тис. крб. або 13,2%, а решту — 86,8% на будівництво; відповідно розподіляються капіталовкладення і по інших галузях тваринництва.

Найбільша сума — 4,820 тис. крб — передбачена на будівництво стаєнь для робочих коней.

З усієї суми капіталовкладень по колгоспах — 21,829 тис. крб. (без операційних сум) на продуктивне тваринництво припадає 9,539 тис. крб., найбільша сума припадає на свиноферми — 3,698 тис. крб., що відбиває установку плану 1934 року на розвиток цієї швидко-стиглої галузі тваринництва.

Великі капіталовкладення передбачено на бджільництво — 2,110 тис. крб., в т. ч. на побудову вуликів — 1,290 тис. крб., на рибне ставкове господарство — 274 тис. крб. і на меліорацію: осушення 7 тис. га орних земель та 1,220 га болот.

На плідництво виділяється: на посадку нових садів — 1,014 тис. крб. і ремонт існуючих — 476 тис. крб., на посадку ягідників — 340 тис. крб., на городництво — 588 тис. крб., в т. ч. на парникове господарство 523 тис. крб. — виготовлення 49 тис. парникових рам.

Видатки на насінньовиробництво передбачені в сумі 413 тис. крб. (кредит), виходячи з плану закладки насінників 2-хрічних городніх культур 1,314 га, закладання насінників кормових корінняків — 3,400 га і багаторічних трав — 10 тис. га.

На придбання мінеральних добрив дається 2,4 міл. крб. кредита, що забезпечить виконання плану удобрення — важливішого чинника підвищення врожайності.

Нарешті, на землевпорядкування передбачено кредит в сумі 310 тис. крб. (не рахуючи відпущених в IV кварталі 1933 р.) в т. ч. на топографічні роботи 80 тис. крб. (із загальної їх вартості 541 тис. крб.); ці роботи полягають головню у проведенні мензульної зйомки в 6 районах: В. Бурлуцькому, Зіньківському, Онопрієвському, Оржицькому, Чорнухінському і Лубенському, що не мають жодного планового матеріалу.

Капіталовкладення в радгоспи системи НКрадгоспів, НКзема і НКпостачу складають на 1934 рік 23351 тис. крб., в т. ч. по радгоспах системи НКрадгоспів 13530 тис. крб., НКзема 1490 тис. крб. і НКпостачу 8330 тис. крб.

Питома вага основного треста — бурякотреста — в загальній сумі капіталовкладень становить 34,3% (8022,6 тис. крб.).

Головний напрям капіталовкладень у радгоспи — поперше енергетика: питома вага — 36,6% — 8527,2 тис. крб., в тім числі на трактори 2,841 тис. крб. подруге житловопобутове та соціально-культурне будівництво — 5795,6 тис. крб. (питома вага 24%), що свідчить за виконання директиви партії про поліпшення матеріально-побутових умов для робітників радгоспів.

Розподіл капіталовкладень по окремих районах відбиває одне з основних настановлень плану 1934 року на концентрацію заходів і коштів у вирішальних сільсько-господарських районах і в промислових районах області.

Так, приміром, Балаклієвський район, що мав улітку 1933 р. лише 2 МТС, одержав у IV кварталі одну стазцію і протягом 1934 року одержить ще 2 МТС, 90 тракторів, 15 вантажних автомашин, 5 легкових, 20 комбайнів; при МТС збудують машино-тракторну майстерню, автогараж, 3 машинних сараї та інші будівлі загальною сумою на 195 тис. крб.

Куп'янський район одержує 1934 року так само 2 нових МТС (крім наявних 3), 105 тракторів, крім наявних 175; 15 вантажних автомашин, 3 легкові, 20 комбайнів, 9 складних молотарок і т. інш.; буде побудована машино-тракторна майстерня, 2 машинних сараї, 2 склепи мінеральних добрень та інше на суму 200,4 тис. крб.

Сахновщанський район зверх 3 МТС дістає 1934 року ще одну МТС, 70 тракторів зверх наявних 236, 11 вантажних автомашин, 4 легкових, 22 комбайни, 10 складних молотарок; буде побудована МТМ, автогараж, машинний сарай, 2 склепи мінеральних добрень, агротехнічна лабораторія та інш. на загальну суму 191,2 тис. крб.

Олексіївський район дістає одну МТС зверх наявних 2-х МТС, 60 тракторів зверх наявних 153, 11 вантажних автомашин і 2 легкові, 17 комбайнів, 10 складних молотарок, 5 двигунів.

Петріївський район одержує одну МТС зверх наявних 2-х МТС, 75 тракторів, 12 вантажних автомашин, 1 легкову зверх наявних 4 х. 12 комбайнів; буде побудована МТМ, автогараж, машинний сарай і т. інш.

Диканський район одержує МТС, МТМ, 60 тракторів, 15 вантажних автомашин, 3 легкові, 16 комбайнів, 7 складних молотарок.

Таке ж саме посилене обслуговування приціляється і іншим районам, що були 1933 року проривними. Так, приміром, Липово-Долинський район дістає нову МТС, 35 тракторів, 7 вантажних автомашин, 2 легкові, в цьому районі буде збудовано МТМ, машинний сарай та інші будівлі на загальну суму—145 тис. крб.

Чорнухинський район дістає нову МТС, 35 тракторів, 8 вантажних автомашин, 2 легкові, 5 складних молотарок, в ньому буде збудовано МТМ, 2 машинних сараї та інші будівлі на загальну суму 157 тис. крб.

Усе це свідчить про забезпечення фінансовими і матеріально-технічними ресурсами планових виробничих завдань по всіх галузях сільського господарства на 1934 рік.

Від уміння використати ці величезні можливості, що їх надає держава, залежить успіх виконання плану 1934 року.

„Перед нами стоять тепер нові ще серйозніші і відповідальніші завдання. Обстановка для нас незрівняно сприятливіша. Наші можливості по гігантськи зросли. Підсумки нашої боротьби за ліквідацію прориву в сільському господарстві роблять нас певнішими, міцнішими.

Давайте ж не відступати з досягнених позицій, успішно просуваємось вперед і вперед, завойовуючи позицію за позицією“.

(П. Постишев. Підсумки 1933 с. г. року й чергові завдання КП(б)У. Доповідь на об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК КП(б)У листопад 1933 року).

КРАМООБІГ

Минулий 1933 рік характеризується дальшим та значним покращенням добробуту трудящої людності і піднесенням рівня споживання.

Крамообіг цього року складає 1.688,0 міл. крб. проти 1.437 міл. крб. у 1932 році, що дає зріст на 17,5%.

Відповідно до цього динаміка питомої ваги області у крамообігу України характеризується такими даними (у %):

	1932 р.	1933 р.
У всьому обігові	21,6	21,9
В обігові міста	22,1	22,2
„ села	20,6	21,0

1933 рік закінчено також з певним зрушенням щодо місця села в загально-обласному обігові.

Питома вага міста та села в загальному обігові (у %):

О б і г	1932 р.	1933 р.
Місто	66,3	65,5
Село	33,7	34,5
Разом	100,0	100,0

Збільшення обігу 1933 року у порівнянні з 1932 р. (без комерційного хліба) було майже що рівномірним по кооперативній і по державній торгівлі і дає зміни лише по двох торгсистемах—системі місцевих торгів та відділах робітничого постачання (ВРП).

Обіг 1933 р. до обігу 1932 р. (у %):

Всі системи	105,0
В т. ч. кооперація	104,0
Споживсистема	106,0
Держторгівля	106,0
Торги	86,0
Об'єднання НКПостачання	107,0
В. Р. П.	133,0

Значний зріст обігу ВРП, який був наслідком покращення робітничого постачання та кількості окремих ВРП на основних індустриальних закладах області на ґрунті історичної постанови РНК СРСР та

ЦК ВКП(б) з 4/ХІІ—32 р., призвів майже до подвоєння питомої ваги ВРП у загально-обласному обігові: з 6,2⁰/₀—1932 р. вага ВРП підвищилася до 11,3⁰/₀—1933 р.

Поміж окремих ВРП визначаються відділи робітничого постачання таких велетнів, як ХТЗ та ХПЗ, які збільшили свій річний обіг відповідно на 47,8⁰/₀ і на 62,0⁰/₀ у порівнянні з обігом колишніх ЗРК протягом 1932 року.

Збільшення обігу ВРП домоглися, зокрема, через значне розгортання децентралізованих заготівель та через велике поширення власної сировинної бази. Питома вага цих двох джерел у загальному обігу по продовольчій групі зросла по ВРП ХЕМ з'у з 16⁰/₀ 1932 року до 31,7⁰/₀ 1933 року, по ВРП ХТЗ з 39,3⁰/₀ до 59,0⁰/₀ та по ВРП „Серп і Молот“ з 26,3⁰/₀ до 34,8⁰/₀.

Поруч з боротьбою за збільшення ресурсів, ВРП провели велику роботу по вдосконаленню контингентів для того, щоб дійсно перетворити відділи робітничого постачання на цехи підприємства. За відомостями тільки п'ять ВРП найбільших заводів області зняли з постачання 37,8 т. прикріплених, які не працювали на даних підприємствах.

Позитивним в обігу 1933 р. є підвищення питомої ваги продгрупи по місту та промгрупи по селу.

Питома вага пром. та продгрупи (у %⁰/₀)

Групи товарів	1932 р.			1933 р.		
	Місто	Село	Область	Місто	Село	Область
Продовольча	48,3	42,6	46,2	54,9	30,5 ¹⁾	46,3
Промислова	51,7	57,4	53,8	45,1	69,5	53,7

Зазначеним зрушенням у крамообігу області відповідає певне зростання торговельної мережі. За 1933 р. загальна торг. мережа Харківщини зросла на 4,3⁰/₀, при чому цей зріст був рівномірний так лінією основних одиниць лавок та крамниць, як і лінією дрібної мережі—ларків, кіосків тощо.

Загалом торговельна мережа області зросла з 10.898 одиниць на кінець 1932 року до 11.365 одиниць на кінець 1933 року, при чім цей зріст ішов виключно лінією села (112,0) при стабілізації міської мережі.

Питома вага окремих торговельних організацій у мережі міста і села характеризується такими даними:

	На 1/І—33 р.			На 1/І—34 р.		
	По місту	По селу	По області	По місту	По селу	По області
Кооперація	52,0	72,6	63,7	43,7	76,5	63,6
В.т.ч. спожив. сист.	42,3	71,0	58,3	33,0	73,0	57,2
Держторгівля	47,0	27,4	36,3	56,3	24,5	36,4
В.т.ч. торги	13,8	7,2	10,3	17,5	7,2	12,5

¹⁾ Без хлібного вина.

Наприкінці 1933 року в Харкові почав функціонувати універсальний магазин (один з трьох у Союзі) Хаторгу з річним обігом у 80 мільйонів крб. Цей універмаг повинен правити за зразок радянської культурної торгівлі та за зразок справжньої боротьби за якість і асортимент краму не тільки для місцевої, а й для цілої торговельної мережі республіки.

Не зважаючи на кількісні та якісні зрушення в крамообігу 1933 року у порівнянні з 1932 р., відсутність належного зв'язку з споживачем та зовсім незадовільна організація вивчення споживчого попиту, чекання на централізовані фонди, недостатня боротьба за нові товари на базі місцевих ресурсів, відсутність належної боротьби за якість краму та за його асортимент, зайва звенність у просуванні краму, обмеження ініціативи основної ланки радянської торгівлі — крамниці, незадовільна організація праці й системи зарплатні — призвели до невиконання планів товарообігу 1933 р. Усунення всіх цих хиб та справжнє розгортання радянської торгівлі є актуальним завданням плану 1934 року.

У повній відповідності з ухвалами XVII-го з'їзду партії про всемірне розгортання радянської торгівлі — задача організації і дальшого розвитку крамообігу поставлена зараз, як одна з головніших і вирішуючих виконання народногосподарчого плану області.

Відповідно до цього на 1934 рік загальний товарообіг Харківщини встановлено в сумі 1.840 мільйонів крб. (без комерційного хліба), тобто на 22,6% більше обігу 1933 р., отже обіг області складатиме 20,8% від загально-українського товарообігу.

При зростанні обласного обігу пересічно на 22,0% план передбачає зріст обігу по селу на 25,6%, а по місту — на 21,5%, що підвищує питому вагу села з 34,5 в 1933 р. до 35,5% в 1934 р.

Реалізація плану обігу в цілому по області та окремо по місту і селу забезпечує значне підвищення протягом 1934 р. душевого споживання всієї людності та, зокрема, сільського населення, а також значного збільшення кооперативного обігу на одну душу в порівнянні з 1933 р.

Зріст обігу на 1 душу (у %/о). (Обіг 1932 р. взято за 100)

	Місто		Село		Область	
	1933 р	1934 р	1933 р.	1934 р.	1933 р.	1934 р.
Загальний обіг	100,0	120,0	100,0	126,5	100 0	122,5
У т. ч. кооператив. обіг .	100,0	117,5	100,0	129,5	100,0	123,5

Зростання обігу села визначає зріст питомої ваги основного постачальника села — Облспоживспілки в обласному обігу з 22,0%—1933 р. до 23,0%—1934 року та різке збільшення товарообігу на селі систем промислової та кустарної кооперації, які повинні протягом 1934 року реалізувати постанову ЦВК і РНК СРСР про максимальне розгортання роботи низових артілей на базі місцевої сировини та в першу чергу для задоволення попиту місцевого споживача.

Поміж окремих міст області обіг м. Харкова, який посідає за планом 1934 року 80,0% у міському й 51,7% в обласному обігу, характеризується такими даними (у міл. крб.).

Назва торгсистем	1933 р.	1934 р.	у % до 1933 р.
В. Р. П.	131,7	143,2	109,5
Міськспоживспілка	228,7	270,0	119,0
Хаторг	372,4	394,5	106,0
Інші	246,7	319,3	129,0
Разом	979,5	1.127,0	115,0

Обіг решти (3) міст області (Полтава, Суми, Кременчук) зростає 1934 року до 236,5 млн. крб. проти 209 млн. 1933 року, або на 13,5%.

Питома вага основних організацій (крім торгів) за планом 1934 р. майже стабілізується по області на торішньому рівні і наближається до пересічно-українських показників.

Це характеризується наведеною нижче таблицею про динаміку питомої ваги основних систем в обласному та республіканському обігу за 1934 та 1933 р.р. (у %).

Системи	1933 р.		1934 р.	
	Україна	Область	Україна	Область
Вся кооперація	54,5	46,1	48,0	46,7
У т. ч. споживсистема	49,4	42,7	42,5	42,9
Держторгівля	45,5	53,9	52,0	53,3
У т. ч. торги	15,2	21,6	18,5	22,2

Зростання обігу по двох основних товарових групах, харчовій та промисловій, іде по місту та, особливо, по селу такими темпами, які забезпечують значне підвищення питомої ваги промкрану у порівнянні з 1933 роком.

Динаміка обігу на 1 душу (у %)

(1933 рік взято за 100)

Види крану	Місто		Село		Область	
	1933 р.	1934 р.	1933 р.	1934 р.	1933 р.	1934 р.
Продкран	100,0	116,5	100,0	115,5	100,0	116,0
Промкран	100,0	124,0	100,0	135,0	100,0	128,5

Засвоєння наявної матеріально-технічної бази, більше завантаження останньої та утворення умов рентабельності роботи торговельної мережі обумовили зростання за планом 1934 року кількості крамниць та ларків області тільки на 9,2% при рості крамообігу на 22,0%.

Відповідно до настановлення щодо покращення обслуговування колгоспного села, темпи розгорнення торгмережі на селі—13,4% випереджують темпи збільшення останньої по місту—3,0%.

Питома вага дрібних торговельних одиниць у загальній мережі змінюється за планом на 1934 р. так (у %/о):

	Місто		Село		Область	
	1933 р.	1934 р.	1933 р.	1934 р.	1933 р.	1934 р.
Дрібні одиниці	42,5	40,0	9,6	8,8	22,8	20,5
Крупні	57,5	60,0	90,4	91,2	77,2	79,5

Передбачене планом розгорнення торговельної мережі та більш повне засвоєння існуючих торгзакладів забезпечують значне покращення обслуговування людності міста й села поряд з утворенням умов більшої рентабельності для торговельних організацій.

Навантаження та обіг торгмережі

	Місто		Село		Область	
	1933 р.	1934 р.	1933 р.	1934 р.	1933 р.	1934 р.
Кількість населення на 1 точку	277	266	710	630	540	490
Кількість населення на 1 крамницю	485	445	785	690	700	620
Обіг на 1 точку (в крб.)	218	257	76	85	133	148

Зменшення навантаження на одну торговельну точку та на одну крамницю, цебто поліпшення роботи останніх, супроводжується більшою рентабельністю мережі у зв'язку з зростанням її пересічно-річного обігу.

Для кращого задоволення попиту трудящих план 1934 року передбачає також значне збільшення спеціалізованої мережі по місту поруч з розгорненням універсальних показових універмагів у райцентрах, розгорнення торгмережі в робітничих районах міст і в глибинних населених пунктах села, а також далі поширення практики приставки продуктів додому та попередніх замовлень.

Завдання, які поставлені планом крамообігу перед торговельними організаціями на 1934 р., вимагають докорінної зміни методів форм їхньої роботи.

Культурне обслуговування та задоволення зростаючого попиту трудящих області вимагають різкого повороту всіх торгсистем обличчям до їх низових ланок—крамниць, які входять у безпосередні стосунки з споживачем. Відмовлення від механічного розподілу, найбільш увага щодо підбору та закріплення кадрів, систематичне вивчення споживчого попиту, оздоровлення фінстану всіх ланок і забезпечення справжнього госпрозрахунку та самостійності окремих крамниць—ці завдання ставить перед торговельними організаціями план 1934 року.

Кількісна та якісна реалізація плану повинна по всіх ланках торгсистеми, починаючи з центрального апарату та кінчаючи крамницею та ларком, бути ввесь час підпорядкованою тому вирішальному значінню, якого надав радянській торгівлі тов. Сталін, кажучи на XVII-ому з'їзді партії, що „розгорнення радянської торгівлі є тою актуальнішою задачею, без розв'язання якої неможливо далі посуватись вперед“.

ГРОМАДСЬКЕ ХАРЧУВАННЯ

В галузі громадського харчування 1933 рік характеризується дальшим зростанням продукції, мережі та охоплених контингентів в порівнянні з 1932 роком.

Цим зрушенням значною мірою сприяло утворення на початку 1933 року Наркомпостачем Союзу Державного об'єднання „Харнархарч“, до системи якого перейшли майже всі заклади громадського харчування по місту Харкову. Поза цією системою залишилася невелика кількість ідалень самодіяльного типу та заклади Дорс'а Південних.

По інших містах та райцентрах області плануємо громадське харчування здійснювалося через ідалні системи споживкооперації (Облкоопхарч). Харнархарч та Облкоопхарч охопили все планове громадське харчування міст та райцентрів й випустили в 1933 р. 80% всієї продукції, що була вироблена закладами громадського харчування, в містах та райцентрах області.

Кількість закладів плануемого громадського харчування 1933 р. зростає в порівнянні з 1932 р. так (на кінець року в одиницях):

	1932 р.	1933 р.	%%
Фабрик заготівельних	1	1	—
„ кухонь	3	3	—
Ідалень механізован.	37	38	102,7
„ немеханізован.	587	641	109,5
Доготовочних	42	55	131,0
Всього виробничих закладів	670	738	110,0

Механізована мережа, крім 8 механізованих ідалень Облкоопхарчу, належить Харнархарчу й становить 64% добової спроможності закладів цієї організації. До її складу входять такі велетні, як фабрика заготівельна ХТЗ на 165 т. страв на добу, фабрики-кухні ХЕМЗ, ХПЗ, Серп і Молот і інші.

На протязі 1933 року було проведено реконструкцію та поширення значної кількості ідалень на основних підприємствах, яким надано культурний, а на основних підприємствах, зразковий вигляд. Але в 1933 р. громадське харчування області було недостатньо забезпечено устаткованими місцями на переховування продуктів, зокрема льодниками.

Плануєма продукція громадського харчування області зростає з 234,5 мільйонів страв за 1932 р., до 256,0 м. страв в 1933 р., або на 9,1%. З цієї кількості—76,0% становить продукція Харнархарчу.

Зростання продукції йшло по Харнархарчу в основному за рахунок збільшення централізованих фондів. Так, напр., по м'ясу в I кв. 1933 р. централізовані надходження становили 54% всіх надходжень, а в IV кв. вони становлять 61%. Поруч з централізованими фондами значно зросло поголів'я власної продбази, досягши на кінець року

більш 10 тис. голів свиней. Останнє забезпечило одержання 13,5% всього м'яса, що надійшло в IV кв. 1933 року.

По сіль.-госп. продуктах велике значіння для громхарчування повинні були набути децзаготівлі, зокрема для закладів Облкоопхарчу, централізовані фонди якого значно менші фондів Харнархарчу. Але і Харнархарч, і Облкоопхарч, особливо в 1-му півріччі 1933 року, не розгорнули достатньою мірою децзаготівлі. Лише по децзаготівлях овочів вони мали певні зрушення в II півріччі 1933 р.

Недостатнє розгортання децзаготівель поруч з низькою кваліфікованістю та засміченістю кадрів громхарчування значною мірою відбилися на якості продукції 1933 року, зокрема в 1-му півріччі.

Запровадження в життя настановлень партії та уряду про розгортання відкритої мережі радянської торгівлі йшло лінією громхарчування через поширення мережі комерційних їдалень та буфетів. В IV кварталі 1933 року в Харкові організовано ресторанний трест Союзнархарчу. По інших містах та райцентрах комерційне громхарчування здійснюється мережею Облкоопхарчу та до деякої міри закладами промислової та інвалідної кооперації.

План громхарчування на 1934 рік передбачає зріст валової продукції плануємих організацій з 256 міл. страв 1933 року до 305,5 міл. страв, або на 19,3%.

У зв'язку з потребою поширити охоплення контингентів, зокрема невеликих підприємств області, виробнича мережа громхарчування складатиме на кінець 1934 року 934 одиниці, або 126,5% до мережі на кінець 1933 року. Темпи зростання мережі, продукції і контингентів протягом 1934 року значно випереджують темпи минулого року, що видно з наведеної нижче таблиці:

	У % до попереднього року	
	1933 р.	1934 р.
Мережа	110,0	126,5
Продукція	109,1	119,3
Контингенти	106,0	108,0

Перевищення темпу зростання продукції, порівнюючи з контингентами, є наслідок настановлення плану на краще обслуговування, зокрема на підвищення раціону, охоплених громхарчуванням.

Зазначене зростання контингентів іде головним чином за рахунок підвищення питомої ваги провідних груп.

I	1933 рік	Пит. вага	1934 рік	Пит. вага	% зросту
Робітники	211,6	47,7	239,1	49,7	113,0
ІТР	18,3	4,1	23,2	4,7	126,8
Службовці	12,4	2,6	13,6	2,8	110,0
Студенти	64,9	14,6	68,4	14,1	105,1
Школярі	109,5	24,6	119,3	24,8	101,0
Інші	28,3	6,4	18,6	3,9	65,8
Разом	445,0	100	482,2	100	108,0

Поруч з підвищенням питомої ваги групи робітників та ІТР, система громхарчування, пов'язуючи свою роботу зі стимулюванням соціалістичних форм праці, поглиблює практику диференційованого постачання окремих професій та підвищеного раціону ударників, збільшуючи контингент останніх з 21,7 тис. 1933 року до 33 тис. в 1934 році.

Позитивним кількісним зрушенням у плані 1934 року відповідає певне поліпшення якісних показників—підвищення раціону, зниження пересічної вартості однієї страви та підвищення виробки на одного робітника.

Динаміка окремих показників громхарчування за 1933 та 1934 роки

	1933 р.	1934 р.	1934 р. до 1933 р. у %/о
Раціон (пересічна кількість страв на 1 охопленого громхарчуванням).	2,08	2,31	111,5
Пересічна вартість 1 страви в коп.	42,3	37,5	88,7
Річна виробка на 1 робітника у тис. страв . .	25,0	26,0	104,0
Питома вага буфетів у загальнім обігу у %/о	18,5	30,5	—

Розв'язання тих завдань, які поставлені планом 1934 року щодо кількісного та якісного обслуговування громхарчуванням трудящої людності, вимагає найкращого та найбільш раціонального використання технічної бази, розгортання децзаготівель і поширення власної продовольчої бази, підвищення кваліфікації кадрів та сумлінного здійснення в життя постанови ЦК ВКП(б) про санітарний стан харчових підприємств.

ХЛІБОПЕЧІННЯ

Протягом 1933 року виробнича база централізованого хлібопечіння області зросла на 9 промзакладів, у тому числі на два хлібо-завода і 7 пекарень, а її добова потужність підвищилась на 6,5%.

Збільшення виробничої потужності закладів хлібопечіння у на-слідок пуску нових хлібозаводів та пекарень, поліпшення викори-стання наявних закладів та збільшення ресурсів сировини—обумовили значний зріст валової продукції. Вся продукція плануемого хлібопе-чіння області зросла з 235.330 тонн 1932 р. до 300.917 тонн 1933 р., або на 32,0%, при чому цей кількісний зріст продукції супро-вджувався значним поліпшенням її якості.

План хлібопечіння на 1934 р. передбачає даліше зростання ва-лової продукції на 18,0%, структурне поліпшення асортименту та підвищення добової потужності хлібозаводів і пекарень на 8,0%.

На кінець 1934 р. технічна база плануемого хлібопечіння області буде складатись з 99 хлібозаводів і пекарень з загальною потуж-ністю в 1.184,1 тонн на добу, при чому в наслідок докорінної рекон-струкції цієї бази механізоване хлібопечіння досягне значної питомої ваги.

Матеріально-технічна база хлібопечіння на кінець 1934 року

Види підприємств	Кільк. одиниць	Добова потуж-ність у тоннах	Питома вага у добов. потуж-ності
Хлібозаводи.	9	600,0	50,9
Механізовані пекарні . . .	5	106,4	9,0
Кустарні „ . . .	85	477,7	40,1
Разом . .	99	1184,1	100,0

Таким чином механізоване хлібопечіння складатиме пересічно по області 60,0%. Але директива партії та уряду про 100% механізацію хлібопечіння великих індустріальних центрів ще не буде реалізо-ваною відносно Харкова і в 1934 році. Лише після пуску 260-тон-ного заводу-автомата, що тепер будується, ця директива набли-зиться до свого розв'язання.

Виробництво хліба головним чином зосереджено в тресті Обл-промхліб, а питома вага інших систем, крім ДОРС'у, є дуже не-значна.

Питома вага окремих систем

Організації Показники	Облпром-хліб		Залізнич. ДОРС'и		Облхарч-пром		Облісіль-харч		Разом	
	в абсол. цифр.	пит. вага	в абсол. цифр.	пит. вага	в абсол. цифр.	пит. вага	в абсол. цифр.	пит. вага	в абсол. цифр.	пит. вага
Вся мережа в одиницях.	39	33,4	23	23,2	23	23,2	14	14,2	99	100,0
У т. ч. механізов. підприємства. .	10	71,4	4	28,6	—	—	—	—	14	100,0
Добова потужність.	913,8	76,6	141,0	12,6	85	7,1	44,3	3,7	1184,1	100,0
У т. ч. механізов. підприємства. .	646,2	91,5	60,1	8,5	—	—	—	—	706,3	100,0
Випуск продукції.	288032	81,5	50116	14,1	13612	3,7	2790	0,7	354550	100,0

79,5% всієї валової продукції плануемого хлібопечіння області припадає на м. Харків, а останні 20,5% на Полтаву, Кременчук та Суми.

Основні завдання хлібовипекаючих організацій та, зокрема, Облпромхліба на 1934 р. полягають: в поліпшенні технічного стану та підвищенні коефіцієнта використання наявної виробничої бази; в утворенні умов більш живого та конкретного керівництва заводами та пекарнями; в більш правильній організації постачання сировини й забезпеченні суворого бракеражу при прийомці борошна від поставальників; у справжній боротьбі за якість та стандартність продукції; у дійсному запровадженні у життя всіх заходів, які забезпечили б реалізацію постанови ЦК ВКП(б) з 22/XII 1933 р. про санітарний стан підприємств харчової промисловості.

КАПІТАЛОВКЛАДАННЯ В РАДТОРГІВЛЮ

Загальний обсяг капіталовкладень у радянську торгівлю становить по області за 1933 рік 7533,7 тис. крб., 64,5% всіх вкладань або 4851,7 тис. крб. реалізовано кооперацією та 35,5% або 2882 тис. крб. Хаторгом.

Основними об'єктами капіталовкладень по споживкооперації були: хлібопечіння—27,0% та організація власної продовольчої бази—37,2%. По Хаторгу—1596 тис. крб. пішли на закінчення першої черги зразкового універмага та на власний транспорт.

З усіх капіталовкладань минулого року, не враховуючи спеціальних асигнувань на універмаг Хаторгу, тільки 12,0% використала кооперація і держторгівля безпосередньо на торговельну мережу.

Брак систематичного оперативного керівництва, розпорошеність капіталовкладень по великій кількості об'єктів—привели до того, що споживсистема свого плану капіталовкладень не виконала.

План капіталовкладень на 1934 рік встановлено в сумі 7433 тис. крб. і розподілено так: 6633 тис. крб. або 89,0% лінією Споживкооперації та 800 тис. крб. або 11,0% лінією держторгівлі.

План 1934 року передбачає вкладення безпосередньо в торговельну мережу 25% всіх асигнувань замість 12% у вкладеннях 1933 року.

Основне місце у вкладеннях у торговельну мережу посідає: реконструкція старого Пасажу в Харкові на зразковий кооперативний універмаг, організація по всіх райцентрах 64 райунівермагів та відкриття 56 нових крамниць переважно в глибинних пунктах.

В хлібопечіння вкладається 2.985 тис. крб., з них 2.090 тис. крб. на добудівлю кільцевого хлібзаводу в Харкові, замість 613 тис. крб., що були вкладені в цю галузь 1933 року, 500 тис. крб. на дообладнання овочевої фабрики в Чугуєві та 605 тис. крб. автогужтранспорт.

Крім зазначених вкладень по Харнархарчу передбачено вкласти 1950 тис. крб. на реконструкцію та поліпшення матеріально-технічної бази громхарчування, що збільшує загальний обсяг капіталовкладань 1934 року до 9383 тис. крб.

Найнефективніше та своєчасне засвоєння асигнованих сум вимагає ґрунтовної реорганізації системи керівництва капітального будівництва з боку відповідних торговельних організацій та зосередження уваги на основних об'єктах.

Б У Д І В Н И Ц Т В О РАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Харківська область прийшла до 1934 року з великими досягненнями в галузі народної освіти. Постанови ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У про школу забезпечили здійснення по області загального обов'язкового навчання в обсягові семирічної школи, при чому, в основних індустріальних районах діти робітників забезпечені десятирічною політехнічною школою.

В області проведена рішуча боротьба з ухилами від генеральної лінії партії у здійсненні ленінської національної політики, що призвела до виправлення націоналістичних перекирвань і помилок минулого проводу Наркомосу в питаннях школи й народної освіти. Розгорнуто боротьбу за якість навчання, за втілення стабільних програм і підручників, за справжню політехнізацію школи, за організацію і раціоналізацію педагогічних процесів у школі.

Педагогічні кадри систематично очищуються від класово-ворожих елементів.

1. Загальне навчання

1. Політехнічна школа. Порівняно до 1932 року політехнічна школа мала 1933 року ряд досягнень так якісного, як і кількісного характеру: число комплектів 1-го концентру становило 1933 року 18.140 проти 17.140 1932 року.

Груп 2-го концентру було 7.650 проти 5.692 1932 року.

Груп 3-го концентру було 110 проти 49 1932 року.

Бюджет політехнічної школи становив 64,7 міл. крб. проти 57 міл. 1932 року.

План 1934 року передбачає дальше розгортання мережі шкіл загального політехнічного навчання, 100% охоплення школою дітей 8—11 років, перехід всіх дітей, що закінчили школи 1-го ступеня до 5-ої групи, дальший зріст шкіл семирічок, особливо в сільських місцевостях.

1934 року кількість семирічок збільшується з 1542 до 1733 одиниць.

Питома вага семирічок у загальній мережі шкіл підвищується з 40% до 46%.

Одночасно передбачений значний зріст шкіл 10-тирічок і число їх з 90 на 1/1 1934 р. буде доведено до 170 одиниць на 1/1 1935 року шляхом перетворення 7-річок на 10-річку.

Відповідно зростають і дитячі контингенти в школі.

	На 1/1 1934	На 1/1 1935	Приріст %/о
Учнів 1-го концентра . . .	593,5 т.	634,9 т.	7
" II "	215,2 "	293,3 "	36
" III "	1,2 "	10,3 "	145

Повний курс семирічного навчання закінчать 1934 р. 43010 учнів проти 25090 1933 року, що дасть збільшення на 72%. З числа дітей, що закінчують семирічну школу, третім концентром (8-ми групами) 1934 р. буде охоплено 6015 учнів або 14,9 загальної кількості тих, що закінчують. 1933 року до 8-х груп було прийнято разом 1.800 дітей або 7,2% випуску семирічок.

Актуальним завданням школи 1934 року є зниження відсотку другорічників до мінімуму й зменшення відсіву до 1%.

1933 року проведена велика робота щодо виправлення перекручень в справі проведення ленінської національної політики в питаннях шкільного навчання дітей. Мережа на 1934 рік будується за принципом забезпечення дітей нацменшостей навчанням рідною мовою.

План 1934 року передбачає значне поліпшення в справі постачання школам наочних приладь і політехнічного обладнання.

1933 року школи були забезпечені:

Політехнічними майстернями на	78%
Робочими кімнатами на	34%

Всі нові школи семирічки централізованим порядком постачаються потрібним учбовим приладдям. Школи одержують 191 стандартний комплект наочних приладь для 5-х груп, 166 комплектів для 6-х груп і 325 — для 7-х, 357 наборів інструментарія для політехнічних майстерень шкіл-семирічок, організованих 1933 року і які відкриваються 1934 р., забезпеченість політехнічними майстернями зростає до 82,5%.

1300 шкіл одержують дитячі шкільні бібліотеки вартістю по 300 крб. кожна.

Забезпеченість учнів стабільним підручником з 25% 1933 р. збільшиться до 40%. Школам буде спущено до початку 1934-1935 учбового року 3,4 млн. підручників. Замість 4 підручників, що припадали пересічно на учня біжучого учбового року — 1934-35 учбового року буде 6—7 підручників на кожного.

Відповідно зростають норми учбових видатків на одного учня:

	План 1933 р.	План 1934 р.	Збільшен. %/о
I концентр.	3,5 крб.	5,0 крб.	43
II концентр.	6,1 „	7,9 „	15

Капітальне будівництво

План капітального будівництва 1934 року передбачає закінчення перехідного шкільного будівництва й побудову 6 нових шкіл.

1934 року збудовано буде 483 класних кімнати, — 1933 року було здано в експлуатацію 387 класних кімнат. На шкільне будівництво асигнується з місцевого бюджету 5769,8 тис. крб., з них — 3.600 т. крб. по м. Харкову.

Для розміщення нових дитячих контингентів 1934-1935 навчального року потрібно не менше 1.800 класних кімнат; нове будівництво забезпечить тільки 26% цієї потреби. Отже, близько 1.300 класних кімнат треба буде вишукати за рахунок інших джерел: пристосування під школи не шкільних приміщень, повернення школі кол. шкільних будинків, збільшення числа груп шкіл, що працюють у другу зміну і інше.

Велику увагу приділяється в плані 1934 року ремонту шкільних приміщень. На ремонт асигнується за бюджетом 2208,4 тис. крб. проти 1.112 тис. крб., даних за планом 1933 року.

Гарячими сніданками 1934 року будуть охоплені усі учні школи. Велике здушення в цій справі дає постанова ЦК КП(б)У від 11/III 1934 року про виділення земельних ділянок для сільських шкіл і дитбудинків.

Кадри викладачів

1933 рік по області дав чималі якісні зрушення в складі викладачів. Зросло число учителів з вищою освітою; до лав учительства влилися нові кадри робітників і колгоспників, що поліпшило соціальний склад учительства. За матеріалами виборочного обслідування 11.483 учителів по 22 районах на I/IX-1933 року — ми маємо в їх складі:

Робітників	12,7 ⁰ / ₀
Селян бідняків	38,5 ⁰ / ₀
Селян середняків	27,9 ⁰ / ₀
Службовців	12,7 ⁰ / ₀
Кустарів	2,9 ⁰ / ₀
Інших	7,3 ⁰ / ₀

Проведений перед початком навчального року огляд учительських лав нашої області привів до звільнення з шкіл близько 700 учителів, що не відповідають за соціально-класовим складом вимогам радянської школи.

Процес дальшого очищення школи від класово-чужих і класово-ворожих елементів має й надалі продовжуватись.

Щодо підвищення якості роботи школи — то тут за вирішальний чинник править викладач.

Загальна потреба в нових кадрах викладачів визначена по 1 концентру в 2480 чол., по II і III концентрах — в 2947 чол., разом — 5427 чол.

Цю потребу передбачається задоволити в такий спосіб: буде випущено з педтехнікумів 930 чол., з інститутів 560 чол., підготовлено на спеціальних курсах 1860 чол., переведено з 1 до 2 концентру тих учителів, що підвищили свою кваліфікацію — 550 чол., буде підготовлено через спеціальні підкласи при 7-мирічках — 495 чол. і 1032 чол. за рахунок інших джерел.

Обов'язковому підвищенню кваліфікації належать по 1 концентру 6755 викладачів, а по II і III концентрах — 7338 викладачів, разом — 14093 викладача.

1934 року заочним навчанням охоплюється 8450 учителів.

2. Дошкільне виховання

1933 року посилювся розвиток мережі дошкільного виховання, особливо на селі, головню в період розгортання літніх сільсько-господарських робіт і проведення оздоровної роботи серед дітей.

Мережа стаціонарних закладів дошкільного виховання в Харківській області зросла до 476 одиниць 1933 року. Особливо швидко зросла мережа літніх майданчиків, санаторій і сезонних дитячих садків, що охопила 1933 року понад 250.000 дітей.

Значно збільшився бюджет дошкільної освіти. 1928 року він обчислювався лише кількома сотнями тисяч карбованців (800 тис.), а 1933 року дійшов суми 13 міль. крб., при чім основна частина його — 10,1 міль. йде за рахунок професійних і кооперативних організацій, коштів підприємств, страхкас, колгоспів і батьків.

За планом розгортання мережі стаціонарних дошкільних установ (дитсади) 1934 року накреслюється організація, крім розвитку мережі в промислових центрах області, нових точок в тих райцентрах, де до 1934 року зовсім не було дошкільних установ

а також зміцнення й значний зріст цієї мережі на селі — в колгоспах і МТС.

Загальні контингенти дітей дошкільного віку в дитячих садках доводяться до 58 тис. (зріст на 93%), при чім по Харкову охоплення буде доведено до 37%.

Загальна сума видатків на утримання дитсадків визначається в 15.500 тис. крб., з них по місцевому бюджету покривається 3,732 крб. або близько 22%.

Отже, на цій ділянці народної освіти мобілізація позабюджетових коштів набирає виняткової ваги.

За одну з істотних передшход нормальному розвитку мережі дитсадків у промислових центрах є брак приміщень для нових дитсадків. 1934 року вперше заплановано 200 тис. крб. з місцевого бюджету на будівництво дитсадків.

На час весняних і літніх польових робіт передбачено організувати сезонні дошкільні установи з охопленням до 300.000 дітей, що дасть майже 100% збільшення проти плану 1933 року.

Для обслуговування цієї мережі потрібно підготувати не менше 4725 вихователюк. Ці кадри комплектуються з колгоспного жіночого активу й пропускаються через короткотермінові курси, що їх організується в кожному районі.

3. Дитбудинки

В дитячих інтернатних установах області 1934 року виховуватиметься 11.490 дітей. Загальне число дітей у дитбудинках для нормальних дітей передбачається зберегти стабільним, провівши тільки раціональніший розподіл дітей по окремих дитустановах. Зріст дитячих контингентів передбачений тільки по спеціальних дитбудинках: для сліпих, глухонімих і розумововідсталих та калік на 400 дітей.

Бюджетні асигнування 1934 року забезпечують значне збільшення норм видатків на харчування дітей (з 240 до 340 крб. на вихованця).

Матеріальний стан дитбудинків, крім того, 1934 року поліпшується за рахунок дальшого поширення й зміцнення, на основі постанови ЦК КП(б)У від 11 березня цього року, допоміжних сільськогосподарських баз при них.

План капіталовкладень 1934 року в сумі 510 тис. крб. передбачає закінчення побудови колонії ім. Петровського, спорудження одного корпусу в колонії ім. Горького і колонії ім. Ворошилова.

4. Загальноосвітні школи для дорослих

1934 року в області має бути ліквідована неписьменність серед дорослого населення. Школами грамоти охоплюється 184,5 тис. неписьменних і малописьменних, облікованих по районах на 1 січня 1934 року.

У школах для малописьменних на 1 січня 1934 року навчається 114,4 тис. чол., на кінець року число їх буде доведено до 214,3 тис. чоловік.

Крім шкіл грамоти і шкіл для малописьменних в області розгортається мережа шкіл підвищеного типу, в яких, в першу чергу, навчатимуться комсомольці, що підвищуватимуть свій освітній рівень

за курс семирічки. Контингент учнів у цих школах з 3.500 буде доведений на кінець року до 9.500 чол.

Для підвищення якості роботи шкіл дорослих в області—організується 10 зразкових шкіл.

До видатків по ліквідації неписьменності і малописьменності широко залучається кошти профспілок, колгоспів, громадськості та інші. Із загальної суми видатків на освіту дорослих—5250 тис. крб. бюджет 1934 року передбачає асигнування 1451 тис. крб.

5. Бібліотеки

Бібліотечній роботі, згідно вказівок директивних органів, за планом 1934 року приділяється особлива увага. Помітно зростають, у зв'язку з цим, асигнування на бібліотеки з місцевого бюджету: 637 тис. крб. 1933 р. і 1040 т. крб. 1934 року. Поширюється з 74 до 168 одиниць бібліотечна мережа, утримувана коштом місцевого бюджету. У кожному районному центрі і при МТС організується стаціонарні бібліотеки, що охоплюють пересувками всі колбуди і червоні кутки району. Зміцнюється матеріальна база бібліотек, поповнюються через спеціальні курси кадри бібліотечних робітників.

Запроектована часткова централізація коштів на поповнення книжкових фондів бібліотек, дасть змогу кількісно й якісно поліпити ці фонди.

6. Установи масової політосвітроботи

Рішення листопадового пленума ЦК і ЦКК КП(б)У по новому поставили питання культроботи на селі; у зв'язку з цим, в першу чергу, має бути реорганізована робота будинків колективіста. Із загальної маси цих установ виділяється 98 зразкових будинків колективіста при МТС. Ці будинки дістають відповідні кошти за бюджетом, — підготовлені кадри, централізованим порядком — відповідне культобладнання.

Крім стаціонарних червоних кутків, по всіх колгоспах 1934 року обладнуються, за спеціальним стандартом, пересувні червоні кутки, що дадуть змогу обслужити всі виробничі бригади безпосередньо на місці їх роботи, — в полі.

Щоб краще обслужити колгоспників і наблизити до людності культурні установи, — 1934 року буде збудовано в глибинних пунктах 18 великих кіно-театрів на 350—500 місць кожний з обладнаною сценою, радіоавдиторіями, фізкультурною залом, бібліотекою тощо. На це будівництво з сум місцевого бюджету дається 2.000 т. крб. і позика банку — 1 міл. крб.

У м. Харкові закінчують будувати театр на 2 тис. місць в робітничому Червонозаводському районі. 1934 року асигновано на закінчення театру 4000 тис. крб. У Кремінчуці закінчується будівництво цирку - театру. У Пирятині будується театр, що перебудовується з колишньої церкви.

Мистецтво

На заходи щодо розвитку мистецтва асигновано 2.500 тис. крб., з яких на 10 робітничо-колгоспних театрів, що обслуговують виключно колгоспи, радгоспи і МТС, асигновано 900 тис. крб.

На дотацію стаціонарним театрам асигновано 900 тис. крб.

На утримання обласного симфонічного оркестра 120 тис. крб.

На утримання обласної філармонії—240 т. крб.

На будівництво великої нової опери буде витрачено 1934 року 3 млн. крб. Мають збудувати в м. Харкові пам'ятник Т. Г. Шевченко.

Кінофікація

Роль кіно, як могутнього фактору піднесення культурного рівня мас, значно зростає протягом 1934 року. В порівнянні з 1933 роком мережа кіноустановок зросла з 705 до 804, з них в системі Українфільму мережа зростає з 423 до 466 і в системі інших організацій (клуби, школи тощо) з 282 до 338.

Кількість стаціонарних кіноустановок збільшується по області з 400 в 1933 році до 425 в 1934 році, з них: мережа сільських стаціонарок зростає з 58 до 73, і пересувних з 305 до 379, з них на селі з 15 до 45. Кількість звукових кіно збільшиться з 15 в 1933 р. до 36 в цьому році.

Мережа кінотеатрів та кіноустановок широко розгорнулася по області, при чому 334 пересувок українфільму за планом мусить обслужити 1800 екранів по колгоспах, радгоспах, МТС, школах і т. інш.

Три дитячих кінотеатри області та 25 стаціонарних шкільних кінотеатрів обслуговують спеціальними кінофільмами дитячу людину області. Крім того 154 кінотеатра, з них 8 звукових, по робочих клубах та 40 при червоноармійських клубах, з них 4—звукових, обслуговують масу організованого робочого та червоноармійського глядача.

Замість 10896 тис. відвідувань кінотеатрів лише по мережі Українфільму в 1933 році, пропускна спроможність кіноустановок 1934 р. збільшується до 14200 т. відвідувань.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

В цілому по області ми маємо таке виконання плану розвитку медико-санітарної мережі за 1933 рік.

Назва установи	Приріст за план.	Фактич. зріст	% викон. плану
1. Медсанпунктів і пунктів 1 допомоги	56	142	254
2. Поліклінік і амбулаторій	29	27	93
3. Консультатій Охматдиту	6	7	116
4. Ліжок постійних	4053	2688	66
5. Дезпунктів	10	29	290

Не послаблюючи своєї уваги до обслуговування провідних галузей промисловості органи охорони здоров'я 1933 року провели чималу роботу щодо обслуговування с. г. кампаній, поставили всю сільську медикосанітарну мережу на службу виконанню с. г. робіт. Ще до посіву було підготовлено з активу колгоспів—для кожного колгоспа сануповноваженого, для кожної бригади—бригадир першої допомоги, для кожних ясел одна—дві виховательки. В напруженіший час польових робіт була розгорнута така мережа:

	Колгоспах	Радгоспах	МТС
Сезонних амбулаторій і пунктів першої допомоги	1082	326	51
Охоплено дітей в яслах	440000	14015	414

Значно виросла на селі постійна мережа медпунктів: на I/V—1933 р. було в радгоспах 126, на I/I—1934 року—178, в МТС 12 і 36.

Лінією санітарного оздоровлення області, зниження інфекційних захворювань і ліквідації епідемічних вогнищ, проведено 1933 року таке:

Збільшено санітарно-технічне озброєння області: на кінець 1933 року було лазень в колгоспах 1.217, у радгоспах—289, при МТС—15, дезинсекторів у колгоспах 458, у радгоспах—142 і при МТС—6.

Проведено масово-профілактичних прищеплень: разом прищеплено проти віспи 1.565.674, проти черевного тифа—750.633, дифтерії—199.592 і проти шкарлатину—66537 чол.

Запроваджена система прикріплення лікарів і лікпомів до всіх об'єктів, важливих в санітарному розумінні — їдалень, гуртожитків, житлокоопів, радгоспів, МТС тощо.

Треба, проте, відмітити, що план культурно-побутового обслуговування радгоспів не виконаний в наслідок недостатньої уваги до цієї справи від господарників і місцевих організацій.

У радгоспах все ще залишається часто надзвичайно антисанітарний стан гуртожитків, їдалень, недостача білизни, лазень і дезинсекторів.

Виконання плану капіталовкладень характеризується такими даними:

	Будівництво	В т и с я ч а х	
		Ремонти	Разом
Асигновано	10484,4	3280,3	13764,7
Використано	8395,5	2877,3	11272,8
% виконання	80	88	82

Капіталовкладення не були освоєні головно в Харкові (центральної лікарня), Кремінчузі (Дезстанція), в Богодухові, Олексіївці, Близнюках і Лубнах.

Технічна готовність багатьох об'єктів, що будуються, значно збільшилась, алеж в експлуатацію пущено тільки одну лозівську поліклініку і першу чергу харківської дезстанції.

В основу плану охорони здоров'я 1934 р. покладено такі принципи: поліпшення якості медичної допомоги, поширення ліжкової допомоги, посилення санітарно-технічної озброєності області, наближення меддопомоги до підприємств, радгоспів і глибинних колгоспів, дальше охоплення с. г. кампаній медико-санітарним обслуговуванням.

Порівняно до 1933 року значно підвищено норми матеріального постачання; так, у бюджеті зафіксовані такі показники:

Назва видатків	Р а й о н и		М і с т а	
	1933	1934	1933	1934
Харчування хворих на ліжко-рік (в крб.)	162—216	270—360	216—288	432
Медпостачан. на ліжко-рік (в крб.)	54	72	64,8—72	90—108

Крім того, для всіх лікарень області відпущено, в додаток до звичайних щорічних видатків, спеціальне асигнування виключно на постачання білизни. Разом можна буде придбати майже по 1½ комплекти білизни на кожне ліжко.

З інших заходів щодо поліпшення якості медобслуговування треба відмітити установку нових рентгенабінетів і посилення транспорту 50 сільських ділянок.

Велике місце в плані охорони здоров'я посідає медикосанітарне обслуговування с. г. кампаній. Накреслено розгорнути таку мережу:

	Лікарських амбулат.	Пункт. пер- шої допо- моги	Ізоляційн. ліжок	Ясельних місць	А п т е ч о к	
					Базових	Польо- вих
В колгосп обслуг. МТС . .	467	942	245	152000	3571	10720
В колгоспах не обслуг. МТС	134	293	91	44000	1070	2780
В МТС	23	93	56	323	126	560
Разом . . .	624	1328	392	196323	4747	14060

В радгоспах накреслений такий план заходів:

Системи радгоспів	Медпункти		Ясельні ліжка	Ізоляц. ліжка	Лазні
	Пост	Сезон.			
Бурякові	47	90	3275	324	174
Свинарські	28	29	1040	142	97
Скотарські	23	18	930	105	52
І н ш і (зернові, ВРП, кролячі виробницт).	115	42	3050	384	213
Разом	213	179	8295	955	536

Щоб наблизити меддопомогу до глибинних пунктів, будуть розгорнуті 15 нових фельдшерських пункти (1934 року не буде випуску лікарів), закріплюється також і 10 амбулаторій, що були організовані 1933 року з ініціативи сільських рад. Порівняно до минулого року, значно поширюється ліжкова допомога: буде розгорнуто нових 1492 ліжка, з них:

В Харкові	Полтаві, Кремінчуці і Сумах	Інших міських райцентр.	На селі
800 (в т. ч. на ХТЗ 200 і в обласний лікарні 150)	195	85	412

Ліжковий показник—кількість лікарницьких ліжок на 1.000 людності збільшиться в містах з 6,6 до 7,5; на селі з 0,96 до 1,05; пересічно по області показник зростає з 2,05 до 2,28. Але в 12 районах ліжковий показник залишається ще менше одного ліжка на 1.000 людності.

Щоб наблизити пологову допомогу до віддалених від медичних ділянок колгоспів, буде організовано 20 нових акушерських пунктів.

Накреслено широкий план оздоровних заходів серед дитячого населення.

Разом буде охоплено дітей:

	Оздор.- ними май- дан	Шкільн. санаторн. закладам	Таборами ЮП	Санатор.		Фізкульт. і екскур- сіями
				Пост	Сезон	
4 міста	89000	66000	27000	6250	7050	61000
60 районів . . .	176000	11675	13000	—	2175	108950
Разом . .	265000	77675	40000	6250	9225	169950

Особлива увага в плані 1934 року приділена розвитку заходів щодо боротьби з інфекційними захворюваннями. Буде організовано 11 нових сан. бак. лабораторій, 21 дезпункт, 6 малярійних пунктів, 14 кірових пунктів; до штату 108 меддільниць включаються дезінфектори для проведення дезінфекцій у сусідніх колгоспах і радгоспах; кількість віспоприщеплювачів зростає на 98 переважно в сільських районах; буде пущена перша черга полтавської дезінфекційної станції.

1934 року разом в будівлі буде 50 об'єктів, з них 34 перехідного будівництва, а 16 нових.

До перехідного будівництва стосуються: 2 амбулаторії, 12 стаціонарів, 4 ясел, 4 дезстанції тощо. До нових об'єктів: три амбулаторії—1 медсанцех (на заводі ім. Фрунзе), 2 медпункти, 3 ясел і 7 стаціонарів. З перехідних будівель—5, з нових—2 республіканської підлеглості (науково-практичні інститути НКЗ). Разом буде закінчено будівництвом: 1 медсанцех, два медпункти, 3 дезстанції (з них одна полтавська першої черги), 4 амбулаторії, 560 лікарницьких і 685 ясельних ліжок.

Увесь обсяг капіталовкладень 1934 року рівний 14862,5 тис. крб., з них на будівництво 13997,5 і на ремонти 865,0 тис. крб.

За джерелами фінансування капіталовкладення розподіляються так: місцевий бюджет—1826,5, держбюджет—2050 тис., цустрах—7636 тис., промисловість—3255 тис. та інші джерела—95 тис. крб.

Асигнування по місцевому бюджету значно зросли порівняно до 1933 року, що наявно з таблиці.

Асигнування по місцевому бюджету на 1934 р. в тисяч.

	Разом	В т. ч. на капіталовкладення
1933 рік	30094,6	1025,3
1934 рік	40337,7	1826,5
Зріст в абсолютн.	10243,1	801,2
„ у % 0'0	31,3	82,0

Зріст асигнувань на душу населення помітний з таких даних:

Видатки на охорону здоров'я на душу населення

	Асигнування (без капіталовкладень) в тисяч.		Видатки на душу	
	1933	1934	1933	1934
Разом по області	29069,3	38511,2	4 кр. 90 к.	6—30
В т. ч. м. Харків	11687,0	15634,0	13 — 20	17—60
3 міста (Полтава, Кременч., Суми)	2994,0	4425,0	6 — 00	9—85
60 районів	13043,8	16708,0	2 — 70	4—30

Одне з найвужчих місць в галузі охорони здоров'я—це проблема медичних кадрів і, в першу чергу, лікарів. Справа підготовки медичних кадрів не відповідала потребам на медико-санітарне обслуговування колгоспного села і промислових пунктів області.

Тов. Сталін, у своїй доповіді на XVII партз'їзді, подав гостру критику станові підготовки медкадрів у СРСР. Оцінка ця цілком пристосовна і до Харківської області. На Харківщині є велика кількість медичних ділянок, позбавлених лікарського обслуговування, конча нестача спостерігається санітарних лікарів, зублікарів. Становище з лікарськими кадрами 1934 року не покращає в зв'язку з тим, що випуску лікарів цього року не буде. В ряді районів стан погіршується ще в наслідок не уважного ставлення місцевих організацій до матеріально-побутових потреб лікарів і середнього персонала, що утворює плинність і ще більше знижує забезпеченість району медкадрами.

Президія Облвиконкому, вживши ряд заходів щодо мобілізації лікарів з міста на село, в першу чергу, з Харкова, зобов'язала обласні та районні організації утворити для цих лікарів сприятливі умови праці.

Перед районними організаціями стоїть невідкладне завдання—щільно підійти до розв'язання завдань, зв'язаних із зміцненням і розвитком медикосанітарного обслуговування району, колгоспів, радгоспів, МТС, ліквідувати плинність медперсонала, утворити сприятливі умови для праці медробітників, для піднесення їх кваліфікації.

КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

За років першої п'ятирічки і 1933 року комунальне господарство області дійшло значних успіхів на шляху ліквідації відставання міського господарства від загальних темпів розвитку народного господарства.

Загальний обсяг капіталовкладень у комунальне господарство області на перше п'ятиріччя становив 128 мільйонів крб.

За 1933 рік у комунальне господарство Харківської області вкладено 37.102,3 т. крб., що становить 92,5% річного плану, в т. ч. план по області (без м. Харкова) виконано на 87% і по м. Харкову на 92,8%.

Напрямок капіталовкладень по окремих галузях комунального господарства області за 1933 р. характеризується такою таблицею:

Назва галузей	План 1933 р.	Фактичні витрати 1933 р.	% викон. річного плану
1. Водогін	10.980,7	7.147,9	65,1
2. Каналізація	3.864,5	3.655,3	94,5
3. Гідротехн. роботи	1.784,8	1.918,9	107,5
4. Санітарні підприємств	875,5	616,3	70,3
5. Лазні, пральні, душі	2.606,7	1.988,3	76,3
6. Трамвай	4.370,6	5.006,8	114,6
7. Автогосподарство	1.797,0	2.153,7	119,6
8. Електрогосподарство	3.007,7	3.113,1	103,3
9. Теплогаз	532,2	580,4	109,2
10. Вироб-во будматер.	1.880,0	2.052,2	109,2
11. Шляхові роботи	6.254,0	6.796,0	108,2
12. Зелені насадження	1.135,0	1.087,4	96,8
13. Інші	1.185,6	986,0	83,4
Разом	40.274,3	37.102,3	92,5

м. Харків. По м. Харкову недовиконання плану 1933 р. сталося лише по будівництву Півн. Донецького водогона, по якому замість 7,7 міл. куб. освоєно 4,2 міл. куб. (54,5%).

По окремих галузях комунального господарства капіталовкладеннями 1933 р. в 33.380 т. куб. досягнуто такого:

По водогону. Роботами 1933 року щодо спорудження водогона з р. Півд. Дінця покладено серйозний початок до здійснення цього відповідальнішого для Харкова будівництва: проведено основні підготовчі роботи, прорито траншею для водовода на протязі 7,5 клм., укладено 1,5 клм. труб і виконано ряд інших робіт.

Поряд будівництва Донецького водогону 1933 р. значно посилено артезійське водопостачання й поширено водогінну мережу.

Потужність міського водогона збільшено з 55,1 тис. куб. метр. на добу до 62,0 тис. куб. метр.

Водогінними магістралями 1933 року охоплені: колонія ХПЗ, райони студентських гуртожитків, Північний район, Холодна гора та інш.

Щодо каналізації — то тут досягнуто величезного зрушення. Укладанням 4,8 клм. системи водоводів запроваджено в експлуатацію 14,5 клм. колекторів і напірних трубопроводів до полів фільтрації і полів зрошення. Мережа каналізації збільшена за рік на 12,5 клм.

По гідротехнічних спорудах. 1933 року закінчено будівництво і введено в експлуатацію найбільші гідротехнічні споруди, що їх почали будувати 1931 року. До цих споруд стосуються 2 залізобетонні греблі на р. р. Уди і Лопань і потужне водосхопище на р. В'ялому, що збільшать щорічну віддачу води річками на 3,3 міл. куб. метр. і утворять можливість для технічного водопостачання Червонозаводської ТЕЦ і ХТЗ.

По трамваю 1933 р. проведено такі основні роботи: закінчено лінію до Лісопарку, закінчено будівництво Холодногорської підстанції, будівництво шляху обхода центра, що дало змогу певною мірою розвантажити центр. Придбано 56 вагонів і 15 моторів, проведено великі капітальні ремонти по вагонному парку, на які витрачено майже 30% всіх капіталовкладень.

Інші види середміського пасажирського транспорту і автовантажний парк за 1933 р. так само значно посилені: придбано 17 автобусів, 20 таксомоторів, 12 катерів і човнів для річкового транспорту і 16 вантажних автомашин.

По електромережі укладено 7,6 клм. кабельної мережі і 8 клм. повітряної.

Укладанням додаткових 1,8 клм. кабеля електрифіковано новий аеропорт. Почато роботи по електрофікації виселку ХПЗ.

Встановлено 454 лихтаря на вулицях, переважно, в робітничих районах.

Роботами по теплофікації до мережі останньої приєднано найбільшу в місті лазню № 1.

Закінченням побудови газопроводу від коксо-хімічного заводу в с. Пилипово і спорудженням газоочисної й компресорної станції утворено серйозну базу газифікації Харкова. Замість двох невеликих нафтових газових установок на 1,4 міл. куб. метр. газу на рік місту постачатиметься газ від потужного заводу, продукційністю до 7,0 міл. куб. метр. газу 1934 року і до 12—15 міл. куб. метр. наступних років.

Велику роботу проведено по лазне-пральному будівництву — побудовано 6 душів, виконано основні роботи по будівництву Лермонтовської лазні і пральні ХТЗ.

В галузі шляхово-мостового господарства міста 1933 р. наявні великі досягнення.

Удосконаленими покриттями забруковано близько 90,0 т. кв. мтр. шляхового полотна і скалковим бруком вкрито 47,6 т. кв. мтр. вулиць. Закінчено і введено в експлуатацію Бурсацький міст і капітально відремонтовано 6 мостів.

Новим брукуванням були охоплені виселки ХПЗ і ХТЗ, Червонозаводський район і інші заводські райони. Значно реконструйовано бруки Нагірної і Центральної частини міста.

Велику роботу переведено щодо озеленення міста: посадка нових масивів, озеленення вулиць, ліквідація парканів, що закривали зелені масиви, пересадка дорослих дерев і т. інш. В зелені насадження 1933 року було вкладено понад 800,0 тис. крб.

План капітальних робіт по комунальному господарству Харківської області (без м. Харкова) 1933 року був завершений в сумі 4.277,8 т. крб. і охопив 20 міст та 7 райцентрів. Фактично освоєно за 1933 р. 3722 т. крб., що становить 87% річного плану.

По окремих великих містах освоєння коштів 1933 р. змальовується так:

По м. Полтаві: освоєно 811,8 т. крб. (90% плану). В частині водогінного господарства освоєно 94,9 т. крб. (72,4% плану). Роботу провадилося по закінченню VI свердловини, підведенню водовода до неї, споруди VII свердловини. Техготовність свердловини доведено до 65%, закінчено спорудження водовода і майже закінчили VII свердловину.

По каналізації освоєно 228,5 т. крб. (81,3%). Техготовність Чапаєвського колектора, довжиною в 1300 п. м., доведено до 36,5%. Будівництво східного колектора, протяженням в 605 мтр. закінчено, введено до експлуатації каналізаційну магістраль в 600 п. м. довжиною.

По будівництву механічної пральні освоєно 249,8 тис. крб. (96% плану), техготовність її доведено до 83%.

По електрогосподарству вкладено 138 тис. крб. проти плану в 55 тис. крб., придбано казан в 500 м² поверхні нагріву.

По м. Кременчуку освоєно 1713,8 тис. крб. (87,6% плану). Основна маса коштів—1250 тис. крб.— була скерована на поширення електростанції: роботу провадили по установці й монтажу турбіни в 3000 кль., установці 2-х казанів по 300 м², по переобладнанню старої і спорудженню нової котельної. Закінчено роботи щодо спорудження висковольтної лінії передач в 7 клм.

По водогону освоєно 91,2 т. крб. (75,5% плану). Закінчено устаткування 10 і 11-ої свердловин і підведено водоводи до них. Провалили свердління 12-ої і 13-ої свердловини.

Будівництво лазне-прального комбіната проходило надзвичайно слабо; освоєння коштів становить 98,3 т. крб. (59,5% плану).

По м. Сумах освоєно 641,7 т. крб. (131,8% плану). По водогону освоєно 52,2 т. крб. (66% плану). Роботи провадилося в напрямі закінчення водонапірної вежі. По шляхових роботах освоєно 329 т. крб. (270% плану). З них на 100 т. крб. зроблено запаси матеріалів і на 229 т. крб. здійснено роботи по забрукуванню Червоного майдану—12.000 м² і поширенню вулиць загальною площею в 17300 м². Лінією ремонту й обладнання готелів освоєно 116 т. крб. (100% плану).

По інших містах з великих капіталовкладень слід відмітити роботу по будівництву лазне-прального комбіната в м. Чугуєві, видатки на придбання дизеля по м. Миргороду. По дрібних містах здійснювалося роботи по капітальних ремонтах електростанцій, водогонів, лазень.

1934 рік. Загальний обсяг капіталовкладень 1934 року по області визначений в сумі 56,764 т. крб., що дає зріст порівняно до 1933 р. на 53,4⁰/₀.

План 1934 року по м. Харкову є продовженням робіт в справі реконструкції його комунального господарства і перетворення Харкова на зразкове соціалістичне місто. Загальний обсяг капіталовкладень у комунальне господарство на 1934 рік визначено в 48.864 т. крб. З цієї суми на будівництво водогона з р. Півн. Донець витрачається 17,0 міл. крб., на розвиток комунальних підприємств і впорядкування міста—31.864 т. крб.

Порівняно до вкладень 1933 року загальний обсяг асигнувань на комунальне будівництво 1934 року значно збільшений і розподіляється в такий спосіб:

Найменування галузей	Капітало- вкладення 1933 р.	План на 1934 р.	1934 р. у % до 1933 р.
Водогін	2681,8	3500,0	130,5
Каналізація	3426,8	4207,0	122,8
Трамвай	5006,8	5600,0	111,8
Автопасаж. і вантаж. г-во	2114,2	2200,0	104,1
Електромережа	1582,4	1350,0	85,3
Теплогаз	580,4	452,0	77,9
Лазне-пральне господ-во	1355,6	2100,0	154,9
Санітарні підприємства	422,0	1045,0	247,6
Шлях-брукове господарство	6298,4	4912,0	78,0
Гідро-техніч. споруди	1918,9	3110,0	162,1
Зелені насадження	1077,0	800,0	74,3
Інші	740,4	1438,0	194,2
Виробництво будматеріалів	1967,6	1150,0	68,6
Разом	29.172,3	31.864,0	109,5
Північно-Донецький водогін	4.208,0	17.000,0	403,9
Всього	33.380,3	48.864,0	145,7

Водогін. Водопостачання м. Харкова продовжує лишатись одною з найгостріших і актуальніших проблем комунального господарства.

Завданням 1934 р. має стати радикальне розв'язання проблеми постачання Харкову води.

За планом 1934 р по будівництву Півн. Донецького водогона накреслюється закінчити всі основні споруди, монтаж і обладнання смокових станцій та очисних споруд, прокладання 25 клм. водоводу,

будівництво лінії електропередачі на 25 клм. відстань, спорудження телефонної лінії на 60 клм.

По артезійському водопостачанню будуть заведені в експлуатацію свердловини з дебетом в 24,0 т. куб. метр., зі збільшенням загальної потужності чинних джерел на кінець року до 85,0 т. куб. метр. на добу. Накреслено побудувати нову водопідйомну станцію в районі Франківської набережної (№ 2-а), ввести в експлуатацію станцію, що міститься на Нетечинській вулиці (№ 5) і посилити компресорами і смоками чинні станції. За планом передбачено укласти 14,2 клм. водоводів і розвідної мережі.

Обсяг гідротехнічних робіт встановлений в сумі 3,1 міл. крб. проти 1,8 міл. крб. поточного року. Загальна віддача води двома водосховищами і затримка природного стоку греблями досягне 6,3 млн. куб. метр. на рік. Побудова Гончарівської греблі підвищить рівень води в р.р. в смузі залюднення і зокрема в Центрі, давши змогу організувати безпересадкове сполучення катерами й баржами річок Харків і Лопань.

Каналізація. В галузі каналізації вкладення минулих років були скеровані на збільшення перепускної спроможності очисних споруджень. Завданням 1934 року є даліше посилення споруджень очищення, що мають бути підготовлені до перепуску значно більшої кількості стоків, ніж перепускалось до 1934 року (зріст артезійського водопостачання і Донецька вода). 1934 року перепускную спроможність очисних споруджень передбачається збільшити з 35,2 тис. к. м. на добу до 52,2 т. к. м., цебто на 17,0 т. к. м. на добу.

1934 року має бути збудований північний колектор (8,7 клм.) для охоплення потреб великих новобудівель району Павлова поля—Білгородського шосе (інституту, авіазавод, обласна лікарня та інш.) і 4,5 клм. укладається гончарної мережі. Це підвищить охоплення вулиць міста каналізаційною мережею з 23,8% до 27,2%. Передбачено приєднати до мережі 200 домоволодінь. Крім того дообладнуються станції і очисні спорудження поряд будівництва нової смокової станції на Іванівці.

Видатки мають становити 4,2 міл. крб. проти 3,4 міл. крб. минулого року.

Трамвай. Капіталовкладення в трамвайне господарство запроєктовано в сумі 5,6 міл. крб. Основним завданням в цій справі є усунення диспропорції між рухомим складом і перепускною спроможністю наявної ремонтної бази і паркового господарства.

Відповідно до цього накреслено: побудувати парк-гараж на 210 вагонів (2,0 міл. крб.), частково реконструювати ВАРЗ (250 тис. крб.), здійснити капітальний ремонт рухомого складу, шляху і т. інш.

Другим основним завданням, що його частково треба розв'язати 1934 року, є збільшення охоплення міста новими трамвайними лініями. Передбачено побудувати Опанасівську лінію для охоплення людності Лисої Гори і „Червоного Жовтня“. Вартість цієї лінії з енергочастиною становить 1,4 міл. крб. Її відстань в одну колію—11,2 клм. Побудова цієї лінії збільшить охоплення міста трамваєм на 11%.

Автогосподарство. Вкладанням в автогосподарство 1934 року в 2,2 міл. крб. забезпечується придбання 15 автобусів, 30 таксомоторів і 30 вантажних машин, будівництво гаража і дообладнання ремонтного заводу. Це дасть змогу продовжити протяження автобусних маршрутів з 25 клм. до 35 клм., насичити їх машинами і задоволити потреби в засобах індивідуального пересування на 25—30%. Водночас це далеко полегшить скрутний стан комунального вантажного авто-

транспорту. Поряд цього розвивається і річковий пасажирський та вантажний транспорт обладнанням 8 катерів і 2-х вантажних барж.

Електромережа. Введення на початку поточного року в експлуатацію Червонозаводської теплоелектроцентральної і зріст електропостачання вимагає значної реконструкції і збільшення перепускної спроможності міської електромережі. З передбачених за титульним списком 1934 року 1.350 тис. крб.—815 тис. крб. або 60% всіх вкладень скеровується на роботи, зв'язані з вирішенням цього завдання (укладання 9,5 клм. фідерів, 13 клм. високовольтн. розподіл. мережі будівництво і реконструкція 3-х фідерних підстанцій, 7 трансформаторних кіосків, капітальний ремонт і т. інш.).

Решта 535 тис. крб. обертається на дальшу електрифікацію міста і, зокрема, на посилення освітлення вулиць.

Повинна бути електрифікована далека Журавлівка, встановлено 1.000 нових світляних точок. Лихтарі буде встановлено переважно в робітничих районах і на околицях міста.

В наслідок число світлоточок зросте з 3.102 до 4.102.

Газофікація. За планом передбачено розвиток наявної мережі (38 клм.) на 3 клм. з обов'язковим приєднанням низки підприємств громадського харчування. Поряд цього загальну кількість абонентів передбачено подвоїти (з 1,7 тис. до 3,8 тис.).

Лазне-пральне господарство. 1934 року значно зростає. Будуються дві нових лазні (на ХТЗ, в Черв. Баварії), реконструюється і зміцнюється наявне господарство. На кінець 1934 року місто матиме 6 лазень (замість наявних 3-х), і 7 душових установок, що значно поліпшить обслуговування людності. Загальні видатки становитимуть 2,1 міл. крб.

Шляхово-брукове господарство. Обсяг шляхово-брукового будівництва визначений у 4,9 міл. крб.

Програма будівництва бруків передбачає асфальтування й брукування 61,6 тис. кв. метр., в т. ч. 21,5 тис. метр. або 34,8% удосконаленими видами шляхових покриттів.

Питома вага удосконалених бруків в загальному забрукуванні зростає з 15,25 до 16,0%, а протяг забруківаних удосконаленим шляховим одягом вулиць на 6,3% (з 31 клм. до 41,5 клм.).

Охоплення міста бруком збільшиться на 2,2% (з 255,5 клм. до 261 клм.), а відсоток охоплення вулиць до їх загального протяження—з 40,9% до 41,7%.

1934 року охоплюється скалковим бруком цілий ряд досі незабруківаних вулиць у робітничих районах: Циркунівська вулиця, Конюшенний провулок, Сковородинівська вул., Опанасівська вул., Токова вул., а також у Червоній Баварії вул. Короленка, Ломоносівська і Тимірязівська.

Поряд цього поширюється мережа вулиць з удосконаленими покриттями 1934 року асфальто-бетонним забрукуванням охоплюється Шляпний пров., вул. К. Маркса, Дмитрівська вул. і майдан біля клубу залізничників.

Ці роботи дадуть змогу утворити другу магістраль авторуху з вокзалу й до центру.

Зелене будівництво. Здійснення плану в цій галузі, що є важливішим елементом зовнішнього впорядкування, відіграє величезну роль в оздоровленні умов життя міста та в його зовнішньому архітектурно-художньому оформленні. 25 кілометрів вулиць міста буде охоплено новим деревонасадженням. Крім цього, на вулицях, що мають недостатню щільність у посадках, буде проведено додаткові.

Там, де цього вимагає архітектурно-художнє оформлення, буде проведено пересадку дорослих дерев. Ряд околиць і заводських районів дістануть районні парки. Буде продовжена робота в справі організації міського саду та його впорядкування.

З передбачених за планом 800 тис. крб. на зелені насадження асигнується 440 тис. крб., на посилення господарства питомників та оранжерей 260 тис. крб., на інші капіталовкладення 100 тис. крб.

Протяження зазелених вулиць зросте з 172 клм. до 197 клм., цебто на 18%, охоплення вулиць посадками—з 27,6% до 31,6%, площа зазелених масивів з 370 га до 381 га.

Інші галузі комунального господарства. 1934 року буде проведено дальші роботи щодо впорядкування зоопарку, на що асигнується 250 тис. крб. На розвиток пожежної охорони міста виділяється 425 тис. крб. Крім цього за планом передбачено закінчити побудову і обладнати крематорій—на що асигновано 250 тис. крб.

На роботи зв'язані з впорядкуванням сільської смуги виділяється 163 тис. крб., на поліпшення очищення міста 1934 року дається 1.045 тис. крб. і т. інш.

План капітальних робіт 1934 року по області (без Харкова) заверстаний в сумі 7.900 тис. крб., що дає зріст порівняно до 1933 року у 2,2 рази. З цієї суми капіталовкладень 3.950 тис. крб. дається на закінчення перехідних об'єктів будівництва і 3.835 тис. крб. на нове будівництво.

Здійснення плану капіталовкладень 1934 року має забезпечити посилення й розвиток бази міського господарства області, дати приріст основних фондів у сумі 11,0 міл. крб., що утворить умови для значного поліпшення побутового обслуговування трудящого населення міст і районних центрів області.

Напрямок капіталовкладень 1934 року визначається такою таблицею:

Найменування галузей	Капітало- вкладення 1933 р.	План 1934 р.	1934 р. у % до 1933 р.
1. Водогін	258,1	957,0	370,6
2. Каналізація	228,5	300,0	131,2
3. Асенізація	194,3	216,0	111,2
4. Лазне-пральне г-во	632,7	1098,0	173,8
5. Шляхово-брук. гос-во	497,6	433,0	86,8
6. Авто-пасаж. і вантаж. транспорт	39,5	145,0	367,0
7. Електрогосподарство	1530,7	4140,0	269,6
8. Пожежна охорона	78,6	160,0	203,8
9. Гідро-техн. роботи	—	322,0	—
10. Вироби-во будматер	84,6	85,0	100,4
11. Інші	177,4	44,0	24,8
Разом	3722,0	7900,0	212,1

Основна маса капіталовкладень скеровується на електрогосподарство, що обумовлюється промисловим розвитком найбільших міст області, і на розвиток санітарно-технічних галузей комунального господарства (водогін, каналізація, лазне-пральне будівництво). По електрогосподарству області поточного року збільшується потужність генераторів на 3.200 квт. (Кремінчук і Миргород) і в основ-

ному закінчується роботу по установці генераторів потужністю 6300 квл (Кремінчук, Полтава).

Вкладеннями в лазне-пральне господарство області забезпечується спорудження 12 лазень на 190 місць, в тім числі 10 лазень на 140 місць по райцентрах, закінчення 2-х лазне-пральних комбінатів (Кремінчук і Чугуїв) і будівництво комбіната в Сумах із загальною потужністю всіх комбінатів — 409 місць і 2.000 клгр. білизни на зміну, закінчення будівництва механічної пральні в Полтаві на 2.000 клгр. і будівництво механічної пральні в Лубнах на 500 клгр. білизни на зміну.

Лазне-пральне господарство області в цілому збільшує перепускну спроможність лазень на 599 місць і пралень на 4.500 кгр. білизни на зміну.

Капіталовкладеннями по водогону забезпечується спорудження нових водогонів — у Миргороді та Хоролі, будівництво нових водопідйомних споруджень в м.м. Суми та Чугуєві, поширення водогонів у м.м. Полтаві та Кремінчуці.

Щодо каналізації—здійснюється роботи в напрямі поширення колекторів та вуличної мережі в м. Полтаві. Видатки на автотранспорт поповнюють парки автобусів по м.м. Полтаві, Кремінчуку і Сумах, вантажний транспорт — по цих самих місцях.

Основна маса капіталовкладень у комунальне господарство області концентрується по найбільших містах області: Полтаві, Кремінчуку й Сумах і становить 6.547 тис. крб. (82,8% всього плану).

По окремих містах області обсяг і напрям основної маси капіталовкладень характеризується так:

Полтава. На 1934 рік обсяг видатків на комунальне господарство визначається сумою 2.383 тис. крб. (зріст проти освоєння 1933 року втричі). Важливішими завданнями плану по основних галузях є:

По водогону — закінчення двох свердловин з добовим дебетом 1.550 куб. метр., що підвищить потужність свердловин на 39%. Укладання 4-х клм. водовода (реконструкція) і 2 клм. мережі.

По каналізації — важливішим завданням є закінчення Чапаївського колектора — 1.300 пог. метр., закінчення Східного колектора — 605 п. м. і укладання 4 клм. мережі. Протяження колекторів збільшується на 29% і вулична мережа на 50%.

По електрогосподарству — у зв'язку з зрослими потребами в електроенергії чинних промислових підприємств і будівництвом прядильної фабрики, — поширюється електростанція на 4.000 квл.

Кремінчук. На 1934 рік капіталовкладення заверстані в сумі 3.437 тис. крб. (зріст проти освоєння 1933 р. удвічі).

По водогону кошти в основному відпускаються на закінчення 2-х свердловин з добовим дебетом 756 куб. метр., що підвищить дебет свердловин на 16%, на спорудження 3-х клм. мережі, установку 15 гідрантів. Обсяг вкладень по водогону становить 201 тис. крб.

За планом передбачається закінчення початого ще 1932 року будівництва лазне-прального комбіната на 187 місць і 1.000 клгр. білизни.

По електрогосподарству асигновано 2.300 тис. крб. Закінчується роботи по будівництву нової котельної, установки 4 казанів і турбіни в 2.300 квл., механізується вуглеподача.

По гідротехнічних роботах. Високе стояння ґрунтових вод з зв'язку з повіддю 1931 року ставлять 1934 року завдання здійснити роботи щодо дренажування центральної частини міста (3 клм.) і спорудження водостоків.

Суми. Обсяг капітальних видатків на 1934 рік становить 777 тис. крб., що дає зріст проти освоєння 1933 р. на 20,2%.

По водогону за планом передбачено влаштування нової смокової станції, закінчення водонапірної вежі, що її почали будувати ще 1931 року, обладнання 3-х свердловин, електрообладнання станцій, установка 20 гідрантів.

Споруджується лазне-пральний комбінат на 76 місць і 600 клгр. Поширюється електромережа на 10 клм. для охоплення робітничих виселків.

Чугуїв. За планом передбачається вкладення в сумі 344 тис. крб. (зріст проти 1933 р. на 55%). Накреслено роботи по спорудженню водонапірної вежі і смокової станції. Закінчується будівництво лазне-прального комбіната на 146 місць і 600 клгр. білизни.

Миргород. Комунальне господарство міста 1934 р. збагачується водогоном, електростанцією на 200 кль., лазнею на 25 місць. Асигнування 1934 року становлять 483 тис. крб.

Лубни. На 1934 рік обсяг видатків на комунальне господарство визначається сумою — 115 тис. крб. (проти освоєння 1933 року 24,2 т. крб.) з напрямом їх на встановлення резервуара для водогону обсягом 200 куб. метр., на спорудження механічної пральні на 500 клгр. в зміну і ремонт дизельного господарства.

По інших охоплених планом 5 містах і 10 райцентрах області заверстано капіталовкладення в сумі 361 тис. крб. з напрямом їх на спорудження 10 лазень в райцентрах потужністю по 14 місць, — лазні в Краснограді на 25 місць, спорудження смокової станції і 3 клм. мережі (водогін) в Хоролі, на придбання пожежної автомашини по Охтирці, капітальний ремонт цегельного заводу в Лозовій.

ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО

За загальним планом житлового будівництва області на 1933 рік було накреслено капітальні вкладення в сумі 41.800,0 тис. крб., в тім числі лінією житлокооперації 19.600 тис. крб.

Матеріальний обсяг будівництва був прийнятий у 355,4 тис. кв. метр. з тим, щоб протягом року ввести в експлуатацію 250 тис. кв. метр. житлоплощі, а по решті об'єктів з площею в 105,4 тис. кв. метр. підвищити технічну готовність до меж, що дають змогу провадити внутрішні обробні роботи взимку.

По окремих категоріях забудівників обсяг будівництва розподіляється так:

КАТЕГОРІЯ ЗАБУДІВНИКІВ	Матеріальний обсяг (в тис. кв. м.)			Фінансовий обсяг (в млн. крб.)		
	Харків	Інші міста	Разом	Харків	Інші міста	Разом
Кооперація і Міськради	134,9	19,6	154,5	17,1	2,5	19,6
Промисловість	62,5	35,9	110,4	6,9	4,0	10,9
Транспорт	12,0					
Відомства	37,0	0,9	37,9	4,8	0,1	4,9
Інше (зверхлімітне)	52,6	—	52,6	6,4	—	6,4
Разом	299,0	56,4	355,4	35,2	6,6	41,8

1933 року введено в експлуатацію 145,6 тис. кв. метр. замість 128 тис. кв. метр., зданих в експлуатацію 1932 року. Проте, план житлобудівництва не виконано.

Фінансова програма 1933 року виконана на 71%. Освоєно близько 30,0 міл. крб. з накреслених за планом 41,8 міл. крб.

Недовиконання річного плану пояснюється значною мірою пізнім спуском лімітів; що викликало затримку в розвороті робіт протягом перших 2-х кварталів; невідповідністю і поганою організацією робіт будорганізацій, що й виявляється у відсутності повсякденного технічного й адміністративного керівництва і поганою організацією праці, недостатнім використанням механізмів і невмілим використанням транспорту, браком будівельних матеріалів і сантехоблад-

нання, пізнім спуском кредитів з централізованих джерел, що тривало протягом цілого року; та викликало непорядливість фінансування відомчого і промислового будівництва, розпорощенням матеріальних трудових ресурсів на безліч об'єктів за відсутності зосередження уваги на важливіших з них.

У зв'язку з вищенаведеним, велика кількість об'єктів з високим відсотком технічної готовності переходять незакінченими на 1934 рік.

Зокрема, по м. Харкову переходноє будівництво зростає до 170 тис. кв. метр. по 94 об'єктах. З цих об'єктів 24 з площею 64 тис. кв. метр. знаходяться в готовності понад 80%, 28 об'єктів з площею 54 тис. кв. метр. понад 60% і 15 об'єктів з площею в 27 тис. кв. метр. понад 40%.

План житлобудівництва 1934 року передбачає закінчення перехідного будівництва, частково ліквідацію недоробок минулих років і нове будівництво в основному лінією промисловості і відомств за рахунок централізованих коштів. Ввесь фронт робіт по житлобудівництву Харківської області 1934 року визначається в обсягу 32,5 міль. крб. із завданням завести в експлуатацію 227,5 тис. квадрат. метр. житлоплощі.

План житлового будівництва місцевої підлеглості по Харківській області на 1934 рік затверджений в обсягу капіталовкладень 16.320 тис. крб., в т. ч. на виконкомівське будівництво—1,640 тис. крб., а решта 14,680 тис. крб.—на кооперативне будівництво (в суму 14.680 тис. крб. включено залучені кошти промисловості і відомств розміром 6.790 тис. крб.).

План вводу в експлуатацію відбудованої житлоплощі за планом місцевої підлеглості Харківській області накреслений розміром 105,7 тис. кв. метр. в т. ч. 89,1 тис. кв. метр. лінією кооперації і решта—16,6 тис. кв. метр. лінією виконкомівського будівництва.

До обсягу виконкомівського житлобудівництва включено будівництво будинків по 20 районах Харківської області.

Треба відзначити, що планом 1933 року вперше було передбачено значне житлобудівництво по районах, щоб поліпшити житлопо-бутові умови райактиву.

З числа 20 районів фактично будівельні роботи 1933 року були розгорнуті тільки по 16-ти, по яких пересічний відсоток технічної готовності становить на 1/1-1934 року до 30—35%.

Зазначені 16 будівельних точок включені, як переходноє будівництво, до титулів 1934 року з житлоплощею 8.200 кв. метр. за капіталовкладення в 800 тис. крб.

Планом передбачено також додатково нове житлобудівництво до 1.200 кв. метр. в 4-х інших районах з асигнуванням на цю справу 190 тис. крб.

Крім того, лінією промисловості, відомств і транспорту—1934 року передбачається одержати з централізованих коштів до 23 міль. крб., які—за винятком 6.790 тис. крб., що їх видається кооперації, цебто, в сумі 16.210 тис. крб., будуть скеровані на житлобудівництво промислових підприємств і відомств.

За умови освоєння цих коштів, передбачається ввести в експлуатацію близько 122 тис. кв. метр, житлоплощі, в т. ч. близько 114 тис. кв. метр., що перейшли з певним відсотком технічної готовності з минулого року і з новою житлоплощею до 8 тис. кв. метр.

До вищенаведеного обсягу не включено зверхлімітне будівництво воєнвиду і будинку спеціалістів по м. Харкову.

Для закінчення робіт і обладнання готелю в м. Харкові—затверджено капіталовкладення розміром 3.700 тис. крб.

Лінією адміністративного будівництва накреслено побудувати в Карлівському районі „Будинок Рад“, на що асигновано 210 тис. крб.

Крім того, для закінчення будинку Міськради в Харкові, виділено із загального ліміта 300 тис. крб. і для ремонтів РВК і сільрад по районах асигновано 315,8 тис. крб. з місцевого бюджету.

План капітальних ремонтів кооперативного житлофонду області 1933 року в обсягові 7.056 тис. крб. освоєний майже повнотою.

Щодо якості ремонту—ще не досягнуто належного ефекта.

План капітальних ремонтів кооперативного житлофонду по області на 1934 рік визначений в сумі 8.035 тис. крб., що становить зріст проти плану 1933 року в 14%. Із загальної суми капіталовкладень на капітальні ремонти житлофонду в м. Харкові виділено асигнування розміром—6.375 тис. крб. і по інших містах області—1.660 тис. крб.

На капітальні ремонти готелів по області 1934 р. передбачено асигнування розміром—300 тис. крб., в т. ч. м. Харків—190 тис. крб.